

SVOBODA

РІК XX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 10-ГО ЖОВТНЯ 1912. ЧИСЛО 41.

VOL. XX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, OCTOBER 10, 1912. No. 41.

ПРОТОКОЛ

з XII. Головної Конвенції Руського Народного Союза в Америці, котра відбула ся на днях 9—14 вересня 1912 р. в Wilkes Barre, Pa.

(Дальше).

По скінченю промови п. Демидчука Гол. Предс. п. Капітула покликав з поміж делеґатів Верифікаційний Комітет до провіреня повновластий всіх наспівших на конвенцію делеґатів і делеґаток. До сього Комітету увійшли отсі п. п.: Андрій Гальчак, Мих. Бунда і Ів. Ваверчак. Гол. фін. Секретаар, п. Ядловський відчитував поіменний спис делеґатів (після порядкового числа поодиноких відділів), а Вериф. Комітет провірював їх повновласти. Рівночасно з тим кождий делеґат діставав конвенційну відзнаку (на синьо-жовтій стяжці гарний металевий медаль з написом: „12th Convention of the L. R. N. U. of America"; по середині сього медалю уміщений герб Галицької Руси, а під ним напис: „Sep. 9. 1912. Wilkesbarre, Pa." Сей медаль був причіплений до осібної стяжки, америк. нац. красок, і припинав ся до одежі шпилькою, на якій було слово „Delegate").

По провіреню всіх повновластий показало ся, що на конвенційній галі находять ся слідуючі П. Т. Делеґати і Делеґатки:

Відділ		Голоси
1.	Іван Копистянський	3
2.	Іван Воргач	2
3.	Семен Митренко, Семен Петрочко	2
4.	Григорій Підлипчак	2
5.	Михайло Пачута	2
6.	Михайло Кричфалуші	2
7.	Стефан Поступак	2
7.	Іван Когут	1
8.	Іван Тарбай	1
9.	Гилярій Телеп	2
10.	Алексій Горбаль	2
12.	Семен Фецко	2
13.	Дмитро Андрейко	1
14.	Александер Валевський	1
15.	Онуфрій Гриньків	2
16.	Михайло Павлик	3
17.	Стефан Дунда	1
18.	Семен Вислоцький	1
19.	Семен Пастернак	1
20.	Йосиф Савка	2
23.	Іван Іван	2
27.	Никита Мадяк	2
28.	Юліян Муха	2
28.	Іван Пачута	1
29.	Андрій Юрчак	2
30.	Йосиф Леньо	2
32.	Іван Гардий	2
32.	Ілько Махіброда	2
33.	О. Еміліян М. Баранський	1
35.	Іван Сопчишак	1
36.	Максим Капітула	2
37.	Петро Жентичка	2
38.	Еміліян Саварин	2
39.	Андрій Варян	2
40.	Павло Валях	2
41.	Теодор Глива	1
42.	Адам Ящишак	2
43.	О. Дмитро Хомяк	1
45.	Гаврило Слободзян	1

Відділ		Голоси
46.	Стефан Драбняк	3
47.	Іван Кіч	1
48.	Ілько Кіш	2
51.	Йосиф Лаба	1
53.	Семен Баранецький	3
53.	Василь Оліярчик	1
55.	Семен Пелех	3
56.	Стефан Дикий	1
57.	Іван Недільський	1
58.	Никифор Дудак	2
59.	Андрій Овад	1
61.	Йосиф Орловський	2
65.	Юрій Кравець	2
66.	Василь Ґлют	2
69.	Андрій Корпан	1
70.	Теодозій Пацала	1
70.	Михайло Кухта	1
72.	Прокіп Судик	2
73.	Гаврило Микитин	1
75.	Михайло Галькович	1
76.	Николай Франчук	1
78.	Михайло Гнат	3
79.	Іван Гаврик	1
80.	Федор Звір	1
81.	Блажей Сьвіршко	1
82.	Александер Кріль	2
84.	Стефан Голінський	1
85.	Онуфер Шараварко	3
87.	Стефан Кінь	1
91.	Андрій Гальчак	3
94.	Стефан Роман	1
95.	Володимир Шишула	2
96.	Іван Пастирчак	2
98.	Семен Демчко	1
99.	Михайло Годованський	2
102.	Йосиф Сенчина	2
104.	Николай Ваверчак	2
105.	Михайло Поляк	1
106.	Николай Николишин	2
107.	Григорій Ковалевич	1
108.	Василь Цільник	2
110.	Андрій Роман	1
112.	Катерина Бревка	1
113.	Андрій Михневич	1
114.	Михайло Костьо	2
116.	Йосиф Круховський	1
117.	Йосиф Стеткевич	2
119.	О. Мирон Данилович	2
120.	Іван Венгрин	2
121.	Іван Чачко	2
122.	Дора Снайдер	1
123.	Іван Тарас	1
124.	Гринько Патрайко	1
126.	Іван Валько	1
127.	Іван Бурштинський	2
129.	Николай Чорний	1
130.	Юрій Ґут	1
131.	Марія Мейза	1
132.	Василь Кочкодан	1
133.	Іван Бардала	2
135.	Петро Цапар	2
136.	Яків Гойсан	1
138.	Атаназій Шопа	1
140.	Александер Литвин	2
141.	Іван Корчинський	2
142.	Антін Дронжевський	2
143.	Іван Петранич	1
144.	Антін Зубрицький	1
145.	Григорій Сенько	1
146.	Ілько Тригук	1
147.	Олекса Трач	3
148.	Стефан Панейко	1
153.	Іван Дубіль	1
154.	Іван Демко	1
155.	Іван Ваверчак	2
157.	Алексій Цепко	2
158.	Юрій Шак	1

Відділ		Голоси
160.	Яків Притика	2
161.	Кароль Волошин	1
162.	Стефан Чолій	1
163.	Марія Білик	1
165.	Теодор Зелінка	2
166.	Нестор Ревак	2
168.	Михайло Даньків	2
169.	Іван Дрозд	1
170.	Стефан Милянович	2
171.	Павло Пришляк	1
172.	Іван Мачуга	1
174.	Іван Юшкевич	1
175.	Петро Пошивак	1
176.	Мих. Яблонський	1
178.	Григорій Болюх	1
179.	Василь Колодій	2
180.	Іван Заблоцький	1
182.	Теодор Артимович	2
183.	Іван Худзик	1
184.	Юрій Тот	2
185.	Іван Пустай	2
186.	Марія Капітула	1
187.	Йосиф Теплий	1
188.	Іван Бунґа (мол.)	2
190.	Теодор Скочинець	1
191.	Іван Базар	1
192.	Василь Брикайло	1
193.	Йосиф Дзюрка	1
194.	Николай Мандзин	1
195.	Петро Бігуняк	1
196.	Василь Сувак	1
197.	Яків Квачан	2
198.	Гилярій Заций	1
203.	Юліян Павчак	1
204.	Михайло Угорчак	1
205.	Яків Грабар	1
206.	Теодор Маґаляс	1
208.	Стефан Стівенс	2
209.	Василь Маланчак	2
210.	Андрій Кашинський	1
211.	Прокіп Бусель	1
212.	Іван Ількович	1
215.	Семен Кучма	1
216.	Анна Заяць	1
217.	Василь Луцишин	2
219.	Стефан Виклич	2
220.	Василь Ковалик	1
221.	Петро Мотало	2
222.	Йосиф Качмарчик	2
223.	Григорій Русинко	2
224.	Павло Когут	1
225.	Алексій Балігроцький	2
227.	Петро Війтів	2
228.	Анна Демянович	1
229.	Михайло Югас	2
233.	Дмитро Концур	1
234.	Яцентій Цюрчак	2
237.	Василь Шлемко	1
239.	О. Захар Орун, Ілько Гайдук	2
241.	Володимир Каськів	1
242.	Панько Шумський	1
243.	Михайло Карплюк	1
244.	Іван Чічко	1
245.	Іван Паславський	2
246.	Іван Цимбаліста	1
247.	Ілія Борис	1
248.	Йосиф Бринґілевич	2
249.	Лука Вельгош	1
250.	Володимир Стадник	2
251.	Йосиф Цюбан	1
252.	Юлія Олекса	1
253.	Іван Турок	2
254.	Николай Савук	1
255.	Лешко Сидоряк	1
256.	Теодор Кузьмяк	1
257.	Йосиф Цаповський	1
259.	Теодор Яремцьо	1
260.	Андрій Тиханевич	1

Відділ		Голоси
261.	Анна Дорунда	1
262.	Олена Придун	1
263.	Михайло Бунда	1
264.	Юрій Опиитник	1
265.	Іван Плоскина	2
266.	Катерина Сийчак	1
268.	Михайло Баран	1
269.	Михайло Квасняй	1
271.	Гриць Думанський	1
274.	Стефан Цицик	1
275.	Зузанна Репак	2
276.	Антін Підуфалий	1

(Дальше буде).

Розмет Р. Н. Союза за місяць жовтень 1912 р.

Розхід за місяць жовтень єсть:

За померших членів або їх жени і за випадки каліцтва.

179	Сліпець Григорій	1.000.00
78.	Хукало Сидор	1.000.00
9.	Репчинський Андій	1.000.00
168.	Вишньовецька П. ж. Пан.	400.00
28.	Даньків Марія ж. Стефана	400.00
2.	Заверач Орина ж. Гаврила	400.00
78.	Пелеш Анна ж. Григорія	400.00
223.	Ярош Ева ж. Николая	400.00
106.	Косар Данько	100.00
	Ухвалені запом. XII. Голов. Конвенцією	2.500.00
	Разом виплачено запомог	$7.600.00
	Платня гол. урядників за місяць жовтень	270.00
	На видатки XII. Головн. Конвенції II га рата	6.600.00
	За конвенційні відзнаки	162.00
	Адміністр. Союза за місяць вересень	179.12
	Весь розхід виносить	$14 811.62

Розмет платить 12.884 членів на ціле посмертне (кождий по 1.07 цнт.) і 2.021 членів на пів посмертного (кождий по 54 центів).

Крім того кождий член платить за орґан „Союза" по 10 центів, на Резервовий Фонд по 5 центів, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Бідних по 1 центі, на Фонд Еміґраційний по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 1.25 дол., а на половину посмертного 72 центів.

Д. Капітула, предсідатель,
А. Шаршонь, гол. касієр.
С. Ядловський, гол. секр

Позір Пп. Делеґати!

Усіх бувших П. П. Делеґатів з XII. Головної Конвенції Р. Н. Союза просить ся отсею дорогою о безпроволочне насиланє своїх адрес на руки підписаного, бо конвенційні фотоґрафії вже готові і почнуть зараз розсилати ся.

З високим поважанєм

John Haniak,
613 Carson Str., S. S. Pittsburg, Pa.

ДОПИСИ.

З Woonsocket, R. I.

Дня 21. вересня с. р. відограно заходом чит. „Просьвіта" в гали Соколів, 34 Main St., Woonsocket, R. I. українську оперу в 3-ох діях „Сватане на Гончарівці", Гр. Квітки-Основяненка. Позаяк се представлене грано перший раз в сім стейті, тож і не дивниця, що на зазив, поміщений в 38. ч. „Свобода", прибули люди з близших і дальших місцевостий, як Providence, Manville, Forsdale, і т. д., щоб побачити, як вунсокетські аматори будуть пописуватись у тій нелегкій штуці.

Галя наповнилась цікавими гостями по береги. О назначенім часі піднесла ся куртина, а на сцені явив ся пяний Прокіп (п. М. Чагарин). Вже з самого початку було видно, що п. Чагирин обізнаний зі сценою як не мож ліпше. П-а К. Квятковська (в ролі Одарки) грала свою партію дуже добре. П. А. Білик, (Кандзюба) і п-а К. Баран (Уляна) грали свої ролі також добре. Коли на сцені появив ся придуркуватий Стецько (п. А. Лемішка), на гали повстало велике задоволене: оплескам не було кінця. Він відограв свою ролю наче правдивий артист. Ся роля була сьмішна, але й трудна і треба було вміти відіграти її; хто будь не потрафив би того. Другу сьмішну ролю мав салдат (п. С. Мостецький) і відіграв її теж вдатно. Доказом вдоволеня публики із Стецька і салдата були безнастанні оплески. Олексій (п. І. Маґаровський) грав добре; тільки тоді, коли мав сумувати, був чомусь веселий... Тиміш (п. Я. Шаравара), і дівки (п-а А. Луків і п. Чагарин) грали рівнож добре. Деклямація „Катерина" (деклямував п. А. Швець) людям дуже подобала ся.

Так отже цілість сего представленя випала без пересади добре, а гості були раді, що так красно провели цілий довгий вечер.

За се представленє належить ся щира подяка а й повне признанє о. В. Турулі й діріґентови хору п. І. Кравцеви.

Маємо надію, що незабаром будемо мати нагоду перебути єще такий веселий вечер, а гостий появить ся ще більше, як першим разом.

Менвільський.

З New Haven, Conn.

Забажав я написати дещо про наш славний Ню Гейвен... Ню Гейвен числить 133.605 мешканців, має красні і величаві доми, чистенькі улиці, великі і богаті школи (між иншими славний на цілу Америку „Yale University", в котрім кінчив свою науку теперішний президент Тафт). З „форенерів" є тут найбільше Італійців, бо аж 35.000 душ; відтак ідуть Жиди і т. д. Поляки числять 5.000 душ, а Русини-Українці около 750 душ; з того буде близько 90 родин, а решта самотні. Руська громада має своє довголітне Братство сьв. Михаїла, свою церкву, куплену що йно перед двома роками, котра тепер розвиваєсь ся гарно під проводом пароха, о. Павляка та других мудрих і тверезих людий, а вкінци — недавно заложене Товариство під назвою „Запорожська Січ". Про се Товариство я хочу розказати цікавим людям деякі подробиці.

Ви знаєте, що стане ся з купою здорових яблок, коли між них кинути одну гниличку... Такі „гнилі яблока" знаходять ся і в нашій „Січи". (Щастє, що їх не богато і що другі, чесні члени Тов. від них не заражують ся!)

Минулого року уладило се Тов. виставу „Невольник". Про се представленє знані тут зі свого пустомельства пп. Н. і М. писали по часописях щось чотири рази; розумієть ся, хвалили себе на всі заставки... На ділі відограно сеї штуки випало так „гарно", що зібрана публика паленіла з сорому. Не знати навіть, як се представленє було би скінчило ся, якби не ансонійський дякоучитель п. В. Каськів, котрий виступив на сцену зі своїм хором і затер неприємне враженє гостий. „Талановиті" люди, що занимали ся виставою „Невольника", сиділи якийсь час тихо; якже сором минув ся, почали опять свою роботу. Членам „Січи" було вже тої роботи за богато і вони почали робити в своїй хаті порядок. Наперед „вишмарили" одного мудрагеля, потім другого, а остав ся ще третий, котрий звичайно говорить: гроші в мене і курка в мене... Здавало ся після того, що в Товаристві настане врешті якийсь лад. Так щож: на копового покликали чоловіка, що Богу духа винен, а підписує ся хрестиком. Секретар вправді розумний і чесний чоловік, але він сам не вдіє нічого, бо дуже любить згоду.. А касієр? — о, тому то вже і латою до носа не дістанеш!... Такий вам мудрий та вчений, що страх! Він читає (властиво носить в кишенях, бо читане йде йому дуже тупо) „Народну Волю", „Союз", „Громадський Голос" і „Dziennik Chicagowski"; лише „Свободу" боїть ся взяти в руки, бо то ґазета єзуїтська... А як він гарно вміє сварити ся та клясти! — нікого, каже, не бою ся!... Коли прийдеть ся зліпити який баль, то пан касієр друкує тікети і програми по польськи. Так він шанує свою рідну мову і свою народність!

А щож на те товариші-січовики? — Та нич!... Гей, Братя, не дайте зневажати свого Товариства, що носить таке гарне і славне імя! Колишні запорожці бороли ся за свою віру і за свій народ, а Ви як?... Підете свистати на роздороже, як се вже зробив один наш чоловік? Як ще довго будете слухати тих своїх „проводирів", котрі ведуть Вас до руїни? Встаньте, протріть очи, піднесіть наш січовий прапор в гору! Виметіть сьмітє зі своєї хати, возьміть ся дружно за руки і будуйте, а не руйнуйте! Обрахуйте но вже раз свою касу, бо там щось не теє... Пригадайте собі, шановні Товариші, справу з Братством сьв. Михаїла, яке запросило нас було в своїм часі на свій баль і то без жадного вступу. За щирість членів того Братства ми їх опісля висьміяли і наробили великої ганьби — кому? та вжеж не їм, а собі! Чи думаєте, що ті покривджені нами люди будуть нас поважати і з нами числити ся? — ніколи!

Не гнівайте ся, Товариші, за правду, бо те, що я тут сказав, сказав не з ненависти до когобудь, не зі злоби, але з любови до гого Товариства, котрого я є членом і котре мені дуже, дуже дороге! Поблудити може хтонебудь, але поправити ся з блудів — се обовязок кождої чесної людини!

Січовик.

З Auburn, N. Y.

В нашій місцевости находить ся спора громадка Русинів, але народна робота йде досить пиняво... Є у нас свій сьвященик, є і дяк (що пару місяців новий), а помимо того нема. кому побудити нас до просьвіти. Бідні людиска чіпають ся до народної роботи самі, але яка воно робота без доброго, інтеліґентного проводу.

Аматорський кружок Тов. „Запорожська Січ" дав дня 14-го вересня с. р. аматорське представленє „Верховинці". Хоч сю штуку виставлено тут пораз перший, то наші Русини якось не дуже квапили ся на сей „шов"... Вступ був лише 25 цнт., а й так деякі люди нарікали, що за дорого. Були навіть такі „ощадні" мужі, котрі за того мізерного „кводра" хотіли дістати ся на галю не тільки самі, але ще й зі своїми жінками! Коли впорядчики вистави не пускали на представленє „двоє за кводра", то ті „ощадні" люди вертали домів, (декотрі до корчми, де потратили по кілька долярів), або ходили, мов ті злодії, попід вікна салї і заглядали крадькома до середини.

По значнім опізненю зійшло ся нарешті стільки людий, що можна вже було зачинати представленє. Грали сю штуку отсі особи: М. Чорній (Максим) М. Юськів (його донька), М. Шимків (Марта), І. Король (її син), Ю. Дороржовський (стрілець), К. Венґлівська (його жінка), З. Курочка (старець), Т. Ворожбит (мандатор), Т. Гевський і Д. Савран (леґіні), І. Міруцький (комісар), С. Маленький (офіцир), О. Олійник (фельдфебель), І. Король, О. Денега і В. Бурачок (жовніри), С. Ворожбит (Гершко), П. Іваніцький, І. Курочка, К. Пиндус, І. Малиса, Т. Гевський і Д. Савран (опришки).

Усі ті аматори відограли свої ролі доволі добре. Коли возьмемо під увагу, що більшість з них грали перший раз в житю, то треба дивувати ся, що вони у такій трудній штуці дали собі раду. Сьпів трохи „шванкував", але се вже не вина аматорів, а когось иншого... У нас, бачите, нема кому учити сьпіву, тай через те біда... На кождий случай за відогране „Верховинців" належить ся аматорам „Зап. Січи" сердечна подяка за їх щиру та совісну працю. Честь Вам, Товариші і Товаришки!

Член Тов. „Зап Січ".

З Manville, R. I.

Відповідь п. А. Стадникови з Вунсокет, Р. Ай. на його допись поміщену в „Гайдамаках", ч. 18. с. р.

Як вже шан. читачам „Свободи" відомо, дня 1. вересня с. р. відбуло ся в Вунсокет, Р. Ай. віче в справі галицького університету. Про се віче була згадка у попереднім числі „Свободи". Москвофілам вступ на се віче був зборонений. А чому? На се я хочу відповісти, але по справедливости, не так як наклів у своїй дописи п. Стадник. Бо він пописав неправду, а се посьвідчить кождий, хто на тім вічу був присутний. Ложию є і те, що сей „добродій" написав про наші давнійші віча. Приміром минувшого року було скликане віче в справі М. Шашкевича і М. Січинського, а не в справі університету. Москвофіли мали на се віче вступ і що вони робили? Зачали кирингити так страшно, що мусіло ся поліцманами випроваджувати їх з галї. Шановні читачі „Свободи" знають добре, що ті запроданці роблять по иних плейзах, таке саме й тут. Отже не українців, а хрунів саджали до холодної, таких виродків, котрі мислили, що віче розібють.

Пише дописуватель „Гайдамаків", що наші Українці, як деинде так і тут, показали, що вміють, бо на вічу кричали вовчими та пяними голосами. Він насьміває ся з наших людий і кпить собі безлично з української цивілізації. Ви, добродію Стадник, лишіть „українську цивілізацію" в спокою; вона не піде до вас або до „Гайдамаків" хліба просити... Пяні на вічу були хиба ви самі, бо по пяному написали свій звіт до „Гайдамаків". А нас то дуже дивує, чого ви пхаєте ся між „некультурних" Українців; ми-ж від вашої польської цивілізації втекли з краю, щоб тільки позбути ся тої „високої культури", а ви знаходите нас і тут в Америці і хвалите під покришкою соціялізму, хвалите ся, що єсьте одним з тих, котрі хочуть будувати Польщу від „morza do morza". Доказом того є ваша допись в „Гайдамаках", в котрій вилялисьте стілько несправедливих лайок на Українців.

Ви були на вічу і чули дуже добре, як перший з ряду бесідник, о. Турула, говорив про Поляків і про ті кривди, які вони заподівають нашому народови. Вас се, видно, болючо вразило, коли здобулисьте ся на таку „критику" свого брата робітника. О, ви високо піднесли в тій дописи свій червоний прапор!...

Далі пишете, що „якийсь там О. Ліпский" був вам дуже страшний і що плів дурниці... А він же не забрав навіть голосу на тім вічу! — Деж ваша правда?

І инші бесідники — по словам п. Стадника — плели такі самі дурниці... Видно з того, що правда в очи коле, бо такі промови, як критиковане польського панованя в Галичині, наші кривди, М. Січинський, бл. п. А. Коцко, 101 укр. студентів і т. п. — усе те разило дуже слухи інтернаціонального „сициліста".

Пан Стадник каже, що нарід, слухаючи промов, кивав лише головами та сьміяв ся в кулак з бесідників. Се є брудна лож, на яку тільки п. Стадник міг здобути ся, бо нарід нагороджував бесідників грімкими оплесками, а на доказ свого вдоволеня зложив на „Рідну Школу" $38.40.

Далі пишете, що вам не дали говорити. А прецінь кождий говорив, хто тільки записав ся до слова, а вам ніхто не переривав в вашій мові. — Чи не так було? Накидаєтєсь на Пшоновського за оповідане за якогось там попа. Чомусьте не подали навзиска того попа? Чому не скажете, що імя того попа записане в нашій історії золотими буквами! Отже Пшоновський давав людям примір, що може зробити для народа людина просьвічена. Але й се п. Стадникови не подобало ся... На кінци своєї дописи остеригає чи напоминає п. Стадник читачів „Гайдамаків", щоб не слухали сафандулів!... Та чи є де на сьвіті більший сафандула, як сам п. Стадник? Він полизав щось трошки письма, удає великого ученого і критикує всіх Українців та їхню роботу. Та нам таких опікунів і учителів, як п. Стадник, не треба! Хоч наша культура не є така „висока", як прим. гайдамацьких дописувателів, але вона нам вистарчає. Ми з неї вдоволені, а кому вона не по нутру, нехай тримає ся від неї здалека!... Зрозуміли, п. Стадник?...

Г. Микитин, секр. віча.

Справленє ошибки.

В ч. 39-ім „Свободи" надрукована була на 2-гій стороні (4-та шпальта з долини) „Сердечна просьба від парохії Рожд. Пресв. Богородиці в South Side, Chicago, Ill.", у якій при поданю адреси написано було мильно назву улиці. Просить ся дотичну адресу справити так: Петро Щербатий, 4608 S. Paulina St., Chicago, Ill.

Усіх Вп. п. місцевих секретарів відділів Р. Н. Союза просить ся братські оголошеня в справі мітінґів призначені до друку в рубрици „Рух в відділах Р. Н. Союза" присилати в сей спосіб, щоб вони найшли ся в редакції найпізнійше в понеділок рано того тижня, у якім мають бути поміщені в часописи. Усі оголошеня, які прийдуть до редакції пізнійше як в понеділок, не будуть поміщені скорше як на другий тиждень.

— Богато було поганців?

— Богато, дядечку, ціла хмара: Вони підпалили село з чотирьох кінців; люди вийшли з хат; вони тоді лапали, страшно було, ой! страшно... Сестру Ганну взяли... — і хлопець опять став дріжати і плакати...

„Не розумно я чиню!" подумав Непорадний: „Я його лише дратую сими питаннями, а воно ізнеможене, слабе; хай спічне, то відтак згодом усього дізнаю"...

— Еге-ж хлопче! Козакови соромно плакати; ось що: виростеш, козаком станеш, тоді і засоромиш ся. Ти вспокій ся, проспись... Кажу тобі, ти у мене безпечний, як у Бога за пазухою... Не я сам тут; другі прийдуть, буде нас більше, безпечнійше. Цить бо!

Непорадний став своїми грубими руками загортати хлопця кожухом з усїх боків.

Павлусь опять успокоїв ся і став засипляти... Непорадний підвів ся потихоньки з землї і пішов до ватри. Каша вже кипіла. Він підмішав її і вкинув сюди добрий кусок сала...

Він задумав ся... Тож саме тоді, як він ось тут спав, Татарва різала народ хрещений. Боже, Боже! Як воно буває на сьвіті: одному добре, весело, а другому біда та смерть... Те-

пятьдесять. Стрінули по дорозі ватагу Тріски Остапа, знаєш? так злучили ся...

— Як не знати? А де-ж він?

— Здоров, Семене! — обзиває ся Тріска, злізаючи з коня: — Ну, не турбуй ся, решту доваримо самі тай нагодуємо ся...

— Хибаж ви цілу ніч їхали?

— А вжеж. Від вечера до тепер.

Козаки оглянули ся на сонце. Воно вже підійшло високо і озолотило своїми промінями степ... Від того стала роса парувати і підходити в гору...

Козаки розсїдлували та припинали коний, відпинали казанки, збирали паливо і заходились коло вареня каші. Поклали на двох росохатих коликах спису і повішали на неї казани.

Огонь розгорів цілою силою...

Тепер стали козаки підходити тихо до Павлуся і придивляли ся його блїдому лицю. Між тими козаками був старий січовий дід Панас.

Йому було 80 літ з роду; та хоч час було спочити старим костям у якому зимовику, він „не давав ся старости" і волочив ся з козаками, граючи на бандурі та розвеселяючи їх грою та сьпівом. Приставав від одної

ватаги до другої і всюди його приймали. Правда, що не годен був шаблею гаразд вимахувати, за те стріляв з рушниці так, що птицю на лету не хибив. До того він знав лїчити рани зїллєм, та через те радо його приймали до гурту. Його знала ціла Україна як характерника, себ то такого, що знає заворожити кулю, що його не береть ся. Бо й оправді!

Дід Панас товаришував в походах в Крим, в Польщу, в турецьку та волоську землю, був в неоднїй біді, а ніколи жадна куля ні шабля його не драснула. Мимо своєї старости він голив часто лоб і бороду, заплїтав по молодецьки свого сивого чуба і довгий на аршин вус, що двома мітлами звисав аж на груди...

— Чи ти йому промив рану? — питає дід Панас Семена.

— Промив водою і приложив листків.

— Се пусте. Рану промивай горілкою, бо вода нечиста бува... Та ми побачимо, як прокинеть ся...

— То, кажеж, Спасівка в попелі? — питає ся оден козак.

— Либонь, що так: я бачив сьогодні на розсьвітї велику пожежу з сього боку. Хло-

Настала тишина. Гамір замовк. Усьо слухало.

Від монотонного сьпіву деякі стали дрімати, не виспавши ся в ночи.

Дід закінчив, вдаривши ще кілька акордів...

За той час і каша зварила ся.

Порозбирали казани. Кожен виймив зза холяви ложку і став голосно сьорбати, дмухаючи в ложку.

Дід Панас був з себе радий. Ось чого він доказав своєю піснею; успокоїв козаків, що вже зачинали сварити ся...

А той козарлюга, що так хотів танцювати, хропів в траві...

— Чого йому танцювати забагло ся! У животі бурмоче, наче-б греміло, цілу ніч не спав, а танцював би...

— А хиба-ж ти його не знаєш? В нього така вдача, що і в могилї танцювати буде. Раз були ми у поході... його поставили на сторожі. Усї були помучені, кожен був радий, що приляг в траві, а він не видержав тай підсвистуючи, пішов навприсядки...

— А з ворогом теж любить потанцювати, бравий козак!

— Та і хропіти знає не аби як...

— Ану, Петре! скажи що небудь... Твій язик не любить дармувати...

— Не можу, братчики...

— А то чому?

— Кашу їм...

— Хибаж не можна їсти і говорити?

— Можна, та не при каші. Каші шкода...

— А хибаж воно як?

— Ов, недотепний! Сказано: мовчи язичку, їсти меш кашку... Значить: балакати будеш, кашу одберуть...

Всї засьміяли ся...

— Не бійсь, не одберуть... Ось ти щонебудь збреши та душу розведи, а ми усї подбаємо, щоби у тебе каша остала ся...

— А знаєте ви, братчики мої любесенькі, від чого каша горяча?...

— Від чого?

— Егеж!

Ніхто не відповідав. Кожен задумав ся, яку дати би відповідь, аби і дотепно і не по дурному... Воно щось у тім є, коли Петро таке загадав... То дуже штудерна голова...

— Ніхто не знає?...

— Та од того, що при огні варила ся...

— Овва! Буцїм то ми сього не знали... то не жадна штука...

лись нападати на Спасівку. Там були славні лицарі, Січовики, а було їх богато. Ну, колиб так ми напали на Спасівку, то як нас є 51, ледви чи вийшов би оден живий.

— Правда, діду, твоя правда...

— Се би все гаразд розвідати, а тоді, коли можна, так помагай Боже! Колиж покаже ся, що ні, так годі зачинати, бо було би нерозумно йти так на заріз, як з сього нічого путнього не вийшло би... Вам би насамперед розвідати...

— Пішлїм кількох... Добре, гарно!

— А друге діло таке: наші коні хай опочинуть. Цілу ніч їхали, знемоглись, відпочати треба бодай до полудня. Татарин навантажений добичею, лїзе, як рак. Його не штука здогонити, хоч би й завтра, не втече!

— Ось так і зробимо — гукали козаки: Спочиньмо, а відтак побачимо...

Всї пристали на те, що говорив дід. Вони напоїли коний і полягали в траву, декому по пояси...

За той час дід Панас перевязав як слїд рану Павлусеви і лїг біля нього. Павлуся нагодували кашою і він заснув теж...

Оден Непорадний остав на сторожи. По-

клавсь на могилї з рушницею і закурив люльку...

Сонце підходило висше і стало припікати. На небі не було одної хмарки, а ті, що з рана підносили ся з нічної роси, позабирав вітерець і поніс далеко.

III.

Навкруги царювала тишина. Здавало ся, що тепер від промінів сонця степова трава з собою розмовляє, бо щось заєдно у ній бренїло, як се буває в лїтню спеку.

Непорадний, звернений головою в сторону Спасівки, завважав незадовго, як захвилювала трава, а далї побачив Татарина на кони. Татирин їхав поволи та заєдно розглядав ся за слїдами, куди рано переїзджав Павлусь. Від того часу потоптана трава попідносила ся, роси не стало і слїд позатирав ся. Тому Татарин так поволи проїхав ту просторонь, яку Павлусь минув ще рано.

Непорадний заховав ся в траву, аби його не пізнати, і пильно слїдив за Татарином. Коли він наблизив ся до могили, Непорадний державе вже на поготові рушницю...

пити петлею як слїд, то ще більша штука тягнути аркан так, щоби петля засилила ся, а пійманий щоб не мав часу розмотати ся. Лекше се зробити, коли пійманий на бігу; тодї він сам засиляє ся. А тут Татарин стояв на місци, і треба було його засилити.

Непорадному бігали руки, як у ткача. Він великими кусними стягав аркана до себе, а відтак сіпнув з усієї сили і Татарин упав горілиць на землю...

Миттю прискочив до нього Непорадний і хопив лївою рукою за горло.

Настала скажена борба. Татарин, пійманий в петлю, випустив з руки ножа... Він став пручати ся і розсилив петлю настільки, що мав свобідні руки. Непорадний зміркував, що Татарин дужший від нього... Закликати би товаришів, щоби помогли; та опять прозвуть його і сьміяти ся будуть... Нї! Він таки сам його вхопить. Душив Татарина з усієї сили...

У обох зайшли очи кровію. Оба важко дихали оден на одного, а жили на руках натяглись мов мотузє...

Татарин притиснув Непорадному руку костистою бородою до грудий так сильно, що його аж заболїло. Хотів її вирвати, та не міг... В сїй хвили Татарин вихопив у Непорадного

пер нагадав Непорадний на коня Павлусевого. Кінь стояв біля вороного і хрупав траву. Непорадний припняв його і здійняв сідло.

Хоч як Непорадний був сильний, воно видавалось йому за тяжке.

Він став його обмацювати тай усьміхнув ся...

„Далебі червінці... о! і таляри... ну дав Бог сироті долю... доброго коня собі вибрав... Ото поганець награбував, а як поховав штудерно... я бачу, що у Татарів вартнійше сідло, чим кінь з Татарином“.

Заніс сідло до своєї лежанки, і поклав біля Павлуся, що тепер спав, аж хропів.

„Та коби хоч Татарин не схотів гонити за ним з своїми побратимами, поки мої надідуть... Ну дак щож? Не дам себе так нізащо в каші з'їсти...

Опять нагадав кашу, і подавсь туди...

Вороний опять заформав на трівогу. Кінь Павлуся рванув ся втікати, так припона не пустила, і він станув.

Непорадний заспокоїв ся, бо вороний обернув ся головою до сходу сонця, значить, не звідсіля, де Татарів сподівати ся.

Непорадний був вже на могилі в рушни-

цею і побачив гурток козаків, що звідси над'їхали.

— Пугу! пугу! — гукнули козаки, побачивши Семена.

Семен не відгукував ся, щоб не збудити хлопця.

— Се ти Семене? Чому не відгукнеш ся?...

Непорадний збіг з могили і подав ся до них.

— Тихше братіки, тихше! Дитину мені розбудите...

— Ого! А ти звідкіля узяв дитину? Чи ти її вродив чи Свиридова могила?

— Та бо ви не глузуйте з мене; я праву кажу. Сьогодня раненько надіхало до мене ранене хлопя зі Спасівки. Вирвав ся з татарської петлі. Бідне змучене, що аж жаль дивити ся. Небогато міг і розвідати, зараз і заснуло...

— Зварив, братіку, їсти? — заговорило кілька голосів...

— Та трохи зварив — каже Непорадний, оглядаючись заклопотано на козаків: — Не сподівав ся тільки гостий... я ладив на пятьох, а вас слава Богу, чи не пятьдесять.

— Вгадав, отаманом будеш; далебі вас

ця говорило, що Спасівку спалили Татари; решти недопитав ся, бо хлопець заснув...

Козак зажурив ся і похнюпив голову.

— Ну, а ти чого?

— Е, не питай! Я-ж і сам зі Спасівки... там батька-матір полишив...

— Семене! А як хлопя називаєть ся?

— Не вспів спитати.

Козак присів біля Павлуся і став йому пильно приглядати ся.

— Стій, козаче! Так не можна — каже дід Панас: — Наврочиш хлопця, то й вмре з того... Ось йому сонце в лице свитить... негадано, йому холоду треба.

Дід Панас приніс два колики, застромив у землю, і розвісив на них свитину, щоби заслонити голову сонної дитини...

— Чи у вас, діду, були свої діти?

— Чого питаєш?

— А того, що ви заходитесь коло нього, мов пістунка...

— Хибаж се не наш брат, не козацька дитина? Хто зна, що з нього виросте? Тоді і спасибіг скаже...

— Та я вас питаю, чи були у вас діти?

— А хоч і були, так що? Тепер нема своїх, так хай і чужими попікую ся...

— Що ви, люди добрі, таку нерозумну балачку завели? — обізвав ся оден: — Яке діло кому розпитувати? Се-ж не по козацьки... не питай, а на вус мотай, чого тобі треба... Нам би ліпше ось танець завести, повеселити ся; хто зна, яке буде завтра... Нуте, діду! Замість дітий переліцувати, вшквар депо, щоб аж жижки задрожали...

— Та я прошу вас, товариші, не дуже вигукуйте, щоб хлопця не розбудити, — говорив вже сердито Непорадний.

— Який нам чорт до твого хлопця! Сховай собі його за пазуху або денебудь... степ широкий...

Дід Панас присів оподалік тай став підстроювати бандуру.

Він затягнув козацьку стару думу. Козаки його обступили доокола і уважно слухали.

Той, що хотів танцювати, був невдоволений з сього. Він переступав з ноги на ногу, сіпав потилицю і сильовував кріпь зуби...

Але перебивати не смів. А далі відійшов на бік і ляг в траві...

Дума була довга сама собою, та коли її став дід перетягати та переплітати грою, вона вийшла ще довша.

— А чого-ж не сказали, коли знали?...

— Воно, братчики, так: я тобі покажу коня та питаю: се кінь, правда, а чому він кінь?

— А може бути й кобила...

— Може, але воно тому кінь, бо має чотири ноги, хвіст, гриву, вуха і можна на нього сідати...

— Ти щось нині недотепний. Тобі спати хоче ся...

В тій хвилі Павлусь прокинув ся і сів на лежанці.

Того лише ждав Петро Судак, котрий що йно балакав про коня. Він підійшов до хлопця.

— Ти, хлопче, зі Спасівки; се я знаю; та чи знаєш ти Судаків у Спасівці?...

— Як не знати? Се мій рід... Я Павло Судак...

— Братіку мій рідний, — заговорив Петро і кинув ся хлопця обнимати: — Ти й не пізнав мене, я-ж Петро...

Павлусь дуже зрадів...

— Скажи, Павлусю, чи живі батько-мати. Сестра Ганя вже мабуть велика буде... тай ти виріс не аби як... А що дідусь Андрій?

— Батька і сестру в ясир взяли, дідуся і маму вбили на моїх очах...

— Петрови показала ся сльоза в очах,

він її обтер, аби ніхто не бачив... та перехрестив ся...

— Якже ти втік? Розповідж...

Павлусь розплакав ся. Козаки обступили їх, і він став розповідати всі свої пригоди...

— Ось чого Петро сумний був, мов сова в полудне — говорили козаки...

— Тепер, панове товариші, нам би подумати ось що — говорив Тріска: — Татарва недалеко, вона тепер вертає ся з тим, що награбила. Чи не скочити би на них так з ненацька та порізати, а добичу відбити?

— Воно-б гаразд було! обізвав ся хтось з гурту. Тепер Татарин то як спутаний кінь або свиня, що добре наїсть ся. Він не ворухливий. А воно би пішла слава, що ми відбили християнські душі з ясиру...

— Дайте і мені старому слово сказать! — говорив дід Панас: А відтак, коли моя мова вам не до ладу, то вже робіть, як знаєте...

— Говори, діду, говори! — гукали.

— Воно було-б гарно тай по молодецьки, ось так злетіти на Татарву та відбити добичу. Та ось воно говорить ся: не скачи у воду, як не знаєш броду... Ми не знаємо, кілько поганців є. Я гадаю, що їх буде більш, як нас. Колиб менше, вони би не поважа-

Татарин приїхав аж над саму річку і зліз з коня...

„Тепер пора“ шепнуло Непорадному в души, і він став прицілювати ся...

Татарин привязав коня до корча, а сам пішов в брід на сей бік...

Але Непорадний відразу поклав рушницю біля себе і став мерщій взад зсувати ся з могили вниз...

„Дурень я, тай годі!“ подумав, наближаючись поза могилу до свого леговиска: „Чи то штука на таку віддаль Татарина вбити тай товаришів розбудити? Я його живого піймаю“.

Він вмить відвязав від сідла свій аркан і скочив за могилу так, що Татарин його не помітив...

Непорадний був мистець арканом орудувати. У сьому була ціла його вдача. Ніхто з товаришів не затямив, щоби Непорадний не втрапив. І славний у нього був аркан: цілий шовковий, тонкий і дуже міцний. На аркани ловили козаки ворога, коний, а коли лучило ся, то й дику козу, сусака. Непорадний аж усьміхнув ся, беручи свій струмент у руку. Затягнув зна аршин петлю, відтак в таких самих віддалях поскладав цілий аркан. Оден конець держав цупко в лівій руці, а в праву

узяв петлю зі складками мотуза... Приладивши ся так, він, крючись поза могилу, слідив, що Татарин робити-ме.

Татарин закрадав ся до обозу як кіт. Він, ще коли сидів на кони, бачив, що козаки спали мов мертві, що сонце жарило на їхні голови, і знав добре, що чоловік, сплячи на сонци, має твердий сон, начеб зачадів... Такий не легко прокинеть ся...

Йому мелькнуло в голову зайти сюди і порізати всїх мов баранів, заки оден видасть з себе голос.

Те, що він думав, можна було зміркувати з сього, що він тепер робив.

Татарин, хлоп високий і плечистий, засукав рукави своєї свитки, поправив шапку і витягнув зза пояса довгого ножа. Ніж заблищав на сонци мов срібло. Татарин поправляв ще щось на собі і взяв ножа в зуби...

Ту хвилю використав Непорадний. Повернув ся до Татарина боком, розставив широко ноги і махнув правою рукою.

Аркан фуркнув у повітрю, став блискавкою розвивати ся і впав на голову Татарина у хвилю, коли він брав ножа з зубів у руку.

Петля хопила його впівперек.

Коли перша штука з арканом є, потра-

КАЛЕНДАР.

ЖОВТЕНЬ.

Д. ст.	Дні	Руські сьвята
10	Четвер	Калистр. м.
11	Пятн.	Харитона
12	Субота	Киріяка. Теоф.
13	Неділя	Григорія
14	Понед.	Покр. Б.
15	Вівтор.	Кипріяна
16	Середа	Діонизія

НОВИНКИ.

Зелізнича катастрофа. Минулого четверга вечером вискочив із шин „Спрінгфілд Експрес", що їхав з Бостону до Ню Йорку. Поїзд гнав із швидкостию 60 миль на годину. У Вестпорт, Конн. загнав ся сей поспішний трен на бічну зворотницю і вивернув ся в рів. У тій катастрофі згинуло 15 осіб, а 50 зістало покалічених. Сім пасажирів згоріло живцем в огни, який повстав з експльозії парового кітла льокомотиви, а від якого заняли ся поперевертані вагони. Сила розгону падаючого з гори поїзду була така велика, що деякі придорожні дерева, які росли у тім місци, вивернули ся з корінем. З тої самої причини погибло богато курий. Дорогою побіч треки їхав автомобіль. Він також перевернув ся, а ті особи, що на нїм сиділи, повипадали на землю і сильно потовкли ся. Причина сеї катастрофи — опізнене поїзду, що хотів надігнати страчений в дорозі час.

Номінація ґубернатора нюйорського стейту. На днях відбула ся в Сиракюз, Н. Й. передвиборча конвенция демократичної партії. Дотеперішний ґубернатор Дікс перепав, бо не мав симпатії між делєгатами. На його місце ставлено кількох кандидатів, а побідив з поміж них Віллєм Сульцер, один з найвизначнїйших членів звісної нюйорської партії „Tammany Hall". Сульцер кінчить тепер 50-тий рік житя, є знаменитим адвокатом, дуже добрим бесідником і неустрашимим борцем за права робітників. Як довголїтний член стейтової леґіслятури в Олбані, а відтак член Конґресу у Вашінґтонї, знаний є широким політичним кругам зі своєї характерности і зі своєї завзятої борби з усяким американським „боссизмом". Европейські імміґранти мають у нїм великого приятеля і покровителя. Матеріяльні обставини Сульцера лихі, бо він роздає усї свої гроші бідним.

Зірване російсько-американського трактату. Як відомо читачам „Свободи", торговельний трактат між Росією а Злученими Державами зістав зірваний. Причиною сего було не узглядненє російським правительством американських пашпортів, видаваних амер. урядом своїм горожанам Жидам, котрі вертали до Росії за всїлякими „ґешефтами". Сю справу піднесли Жиди в Конґресї і коли інтервенція американського амбасадора в Росії не помогла, Конґрес, виходячи зі становища, що честь „Вуйка Сема" зістала нарушена, зірвав торговельний трактат з Росією і визначив день 31. грудня с. р. яко день до заключення нового трактату. Як довідуємо ся з американських часописий, російське правительство вибрало вже осібну до сего комісію, яка випрацювала осібний проєкт сего нового трактату. Заки сей проєкт буде розглянений, американський уряд жадає наперед полагодження справи пашпортів. „Русское Слово" заповідає вже з гори, що російське правительство абсолютно не узнавати ме в будучности пашпорти американських ситезенів Жидів. — Ну, Жиди вміють бороги ся за свої права!...

Марконі в небезпеці утрати зору. З Риму доносять до часописи „Ню Йорк Амерікан", що дня 25 го вересня с. р. Джулїельмо Марконі, звісний винахідник безпротного телеґрафу, мав нещасну пригоду з автомобілем, яка може спричинити сьому славному чоловікови страшне калїцтво: утрату зору. Марконі виїхав автомобілем на прогульку в товаристві своєї жени, секретаря і шофера. Недалеко місцевости Борґетто зударив ся його самохід на закруті дороги з другим самоходом, що надїхав з противної сторони і віз на собі якихсь пять женщин. Колізія була така сильна, що оба автомобілї вивернули ся, а находячі ся у них особи упали на землю і болючо потовкли ся або й покалічили ся. Марконі має розбиту голову і тяжко підбиті очи. Його забрали до шпиталю, де лїкарі побоюють ся, що зістав нарушений очний нерв їх пацієнта і що наслїдком того йому грозить утрата зору. Біля недужого сидить його потовчена подруга і відповідає на всї письма, що надходять до неї від всїх визначнїйших людий італїйської держави. Перше письмо наспіло до шпиталю від короля Емануїла, з котрим Марконі і його жінка обідали разом попередного дня в королївській віллї у Сан Россоре. Відповідні письма вислали також всї італїйські міністри. З приводу сього нещасливого випадку засумувала цїла Італія, бо Марконі, а особливо його жінка (Ірляндка з роду), суть божищами італїйського народа.

Нова приватна українська школа. Окружний комітет „Рідної Школи" в Коломиї отворив в Коломиї приватну 4 клясову дївочу школу з українською мовою викладовою. До школи вписало ся понад 80 дївчаток.

Польські косцюлки по руських селах перемиського повіту множать ся з року на рік і то навіть в таких селах, де число латинників виносить ледви кільканайцять душ. Гроші на будову сих косцюлків дають дооколичні двори і польський епископ з Перемишля. При косцюлках закладають зараз польські захоронки, до котрих вербують руську дїтвору. Цікава річ, що кацапи слухають польських панів і посилають свої дїти до тих захоронок.

Признане для нашої праці. В Одесї відбула ся минулого року вистава домового промислу, в якій взяли участь також деякі наші інституції і промисловцї з Галичини. На днях наспіли від комітету вистави до деяких інституцій і фірм офіціяльні грамоти з признанями. І так царське технічне товариство за відомостию міністерства торговлї і промислу признало золоту медаль львівському товариству „Достава" і проф. Іванови Левинському у Львові, срібну медаль „Спілці для господарства і торговлї в Перемишлї" і бронзову медаль Дм. Прухницькому за виріб ткацьких річий. Крім того „Дївочому інститутови в Перемишли" видано похвальну грамоту за розумний спосіб научання женських робіт, а „Краєвому Шкільному Союзови" висловлено подяку за участь.

Жиди о свої права. В Станиславові, Перемишли, Ярославі і Ряшові відбули ся минулого місяця жидівські віча, на яких Жиди, котрі не хотять бути Поляками, рішили домагати ся при виборчій реформі до сойму узглядненя прав жидівської людности.

Відкопаний скарб. В селї Станькові калуського повіту селяни Дмитро Бойко і Ілько Яніцький викопали недавно на власнім обійстю коло стайнї пятьлїтровий горнець срібних гроший ріжної величини з часів 1600—1660 року. Сї гроші лежали закопані в земли поверх 252 років, а доперва припадком при закладаню фундаментів під нову будову натрафили згадані господарі на скарб. В часах перед 250 роками в околици Калуша, Журавна і сусїдних місцевостий відбували ся ріжні і численні борби. Правдоподібно хтось зі значнїйших войовників, утікаючи перед погонею, закопав гроші в земли, відтак згинув в борбі, а гроші позістали по наші часи в земли. Що той, хто закопав скарб, не був з наших людий, а походив з польської шляхти, сьвідчить се, що між знайденими грішми нема нї одного гроша руського або турецького, лиш самі польські з часів польських королів Жиґмонта III., Івана Казимира і Володислава IV., а дальше гроші републики венецької, гроші австрійські, бранденбурські, шведські й іспанські. Гроший паперових в тих часах не було, лише мідяні, срібні і золоті. Пять лїтрів срібної монети в тих часах представляло великий скарб. Викопавши ті гроші, господарі не пошанували їх як слїд, а не уміючи їх відчистити (бо були змішані з болотом і заснидїлі), поливали ріжними течами і сильно їх ушкодили, а відтак вибрали ся з ними на вандрівку до Калуша і Журавна і розтринькали на марно більшу половину. Ґаздів тих налякано в селї, що скарбова власть забере їм сї гроші, тож вони позбували ся їх за щонебудь. Аж за порадою д-ра Коса (адвоката в Калуши) зголосили ся вони зі скарбом до староства в Калуши, а староство по списаню протоколу і по побраню з кождої монети по два екземплярі для музеїв, звернуло скарб і видало цертифікат, що найдений скарб є власностю господарів і вони можуть тим скарбом орудувати.

Конець італїйсько-турецької війни. Відпоручники обох воюючих з собою держав, Італії і Туреччини, заключили дня 3 го с. м. в Парижи мир. Турки зрікли ся всякої політичної власти над Триполітанією, а тільки султан застеріг собі духовні впливи над визнавцями магомеданізму сеї країни. Туреччина вицофає всї свої війська з Триполісу і буде старатись наклонити Арабів до піддання і згоди з новими панами їхнього краю. Італія годить ся помогти Туреччинї у виєднаню відповідної позички на турецькі державні цїли.

Чума в Росії. В саратівській губернії появила ся чума в кількох місцевостях. Власти зарядили зараз всякі середники обережности, щоби лютої пошести не пустити в глубину Росії. Села Рахинку і Завітне, де пошесть загнїздила ся, відмежено від сусїдних сіл. В Саратові потворили ся комісії і комітети до борби з чумою, а небавком має там відбути ся зїзд обласних бактеріольоґів і епідеміольоґів.

Завзято пють. Після урядового обчислення в Польськім Королївстві (в Росії) пють з року на рік чимраз більше горівку. В минулім році людність краю, що виносила поверх 12 мілїонів, випила півшеста мілїона ведер горівки вартости 50 мілїонів рублів.

За мало вязниць в Росії. Число вязнів в Росії зросло в останних двох лїтах з 178.000 на 190.000. З сього приводу російське правительство має поставити дві нові вязниці: в Берестї литовськім і у Вильнї.

Слїдами Мацоха. Звісний ченстоховський монах, Дамазій Мацох, найшов собі доброго товариша в особі будапештенського римо католицького катехита, о. Кароля Цайки. Річ мала ся так. Ґардіян кармелїтського кляштора в Будапештї дав знати поліції, що з його костела украв хтось три дорогоцїнні чаші. Поліція слїдила довго за сею справою і не викрила нїчого. Забрали ся до дїла тайні детективи. Вони почали заходити до всїх місцевих торговців і в їх склепах глядали пильно за пропавшими чашами. Їх пошукування увінчали ся на днях пожаданим успіхом: в торговли золотих і срібних річий Мунка найдено украдені чаші, але вже покрушені. Детективи відставили Мунка на поліцію і там він признав ся, що поломані чаші купив від одного римо-католицького сьвященика. Підозрінє упало на згаданого висше о. Цайку, котрого сейчас арештовано і котрому Мунк сказав в очи, що ті три чаші купив від него.

Дочка в скрині. В селї Шемерія (на Угорщинї) в хатї селянина М. Теґляса замічено скриню, з якої доходили стони. Власти отворили скриню і на велике здивованє найшли у нїй молоду дївчину. Була се дочка Теґляса, яку він вязнив протягом 10 лїт. В такій вязниці стратила дївчина мову і терпить на епілєпсію.

Послюбна подорож мілїонерів. До Ню Йорку прибув в тих днях з Гамбурґа корабель (7.500 тон), котрим приїхала богата пара новоженців, що відбувала послюбну подорож по Европі. Крім сеї мілїонерської пари не було на тім кораблі ніяких инших пасажирів, лишень корабельна прислуга. Сей корабель званий „Християн", збудований, на лад моторового човна; не має комина, не видко диму, а тільки силою бензини жене через филї океану. За подорож на „Християн" заплатили новоженцї мілїонери гамбурській компанії $25.000! — Чому не дуріти, як приступає?...

„SVOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА“
часопись для руского народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців ... $2.50
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA“
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісї, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

= За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі“, Редакція не відповідає.

Як рішити спір?

Богато в нас писало ся перед Конвенцією про „Рідну Школу“ в Галичині та про поміч для сеї найважнійшої під теперішну пору інституції. Серед передконвенційних проєктів виринула також гадка, що нам вже час подбати і про свої школи в Америці. З того виходить суперечність; між нами знайшли ся одні, що збирають на старокраєві цілі, а перед всім на „Рідну Школу“ і другі, що не хочуть тамтуди вислати ані цента бо, мовляв, нам треба дбати про Американську Русь. Повстав отже спір на чисто ідейнім підкладі і його не можна так легко рішити. Тому випадає нам над сею справою таки близше застановити ся.

Обговорім наперед американські справи. Русини жиють в Америці вже з 30 кілька літ; еміґрувати почали наперед угорські Русини, відтак Лемки а в кінци і Русини зі східної Галичини. Правда, є богато між нами також Русинів-Українців з Росії, одначе тому, що ще тепер Русинів пізнати лише по приналежности до греко-католицької церкви, тому тих Русинів, що прийшли з Росії і належать до православної церкви, тяжко, на жаль, виріжнити від Москалів, а православні батюшки дуже дбають про те, щоб і Українців робити Москалями. Хоч як се прикра справа, одначе правдива, тому коли говоримо про Русинів-Українців, будемо тут розуміти лише тих, що походять з Австрії.

Нашу національну відрубність в Америці завдячуємо ми лише тому, що ми прийшли Русинами з рідного краю. В Америці ми не то, що не можемо витворити окремої руської народности, але противно, ми мусимо докладати великих зусиль, щоб і надальше бути Русинами. Закони Злучених Держав, море чужинців, серед яких ми жиємо, слабе національне усьвідомленє у нас, все те спричинює, що ми винародовлюємо ся щораз більше. Ті, що тут уроджені, ледви знають щось про рідний край, а своєю рідною руською мовою стидають ся навіть говорити. І тому мають повну слушність ті, що хочуть ратувати Американську Русь закладанєм шкіл.

Одначе не легко сказати: „закладаймо свої школи“. Коли-ж би прийшло ся дійсно заложити школу, так сейчас виринуть ріжні перешкоди, котрих в короткім часї не мож побороти. Перша річ: нема ані виробленого пляну тих шкіл, ані підручників, ані учителїв. А від такого приготованя ми мусимо зачати. Гроший нам певно не бракне, бо деякі фонди в нас вже є — от хочби заложений що йно „Шкільний фонд“ при Р. Н. Союзї, а впрочім досьвід з „Рідною Школою“ в Галичині показує, що наш нарід уміє з послїдного стягнути ся та дати жертву на школу, коли вона вже істнує. Тому, коли і в нас повстануть школи, то нема найменшого сумніву, що Американська Русь гроші зложить на сю ціль — коли лише школа буде такою, якої нам тут потрібно. Зачнім одначе вже тепер сю справу зріло підготовляти. Тим повинна займити ся „Просьвітна Рада“, котру вибрано на Конвенції. Вона повинна порозуміти ся в сїй справі з Краєвим Шкільним Союзом у Львові, бо може ся інституція зможе прийти в дечім з помочию. Поки ми самі не поставимо ясно справи, поти нема що мріти про закладанє шкіл в Америці. Вперед отже обдумаймо способи; се нехай буде вихідною точкою!

Щож отже ми маємо робити тимчасом, заки заложимо свої школи? Розуміємо тут способи, якими належить плекати народного духа між американськими Русинами. До тепер ми жили споминами про рідний край, інтересували ся житєм наших братів, їх долею і недолею, радували ся їх успіхами, боліли над кривдами, які вони терплять і, о скілько ми могли, то підпомагали їх матеріяльно, висилаючи жертви на краєві цїли. Сеж і нічого дивного, бо кождий чоловік як і цілий нарід любить свою вітчину, яка йому дала житє, хочби та вітчина була йому не рідною мамою, але мачухою. Ми ще й тепер жиємо властиво народним житєм наших братів в старім краю, та йдемо слїдами других поневолених народів, котрі з чужини відродили свою вітчину. Ірляндці (Айриші) здобули свободу для Ірляндії лише через Америку. Литовці поставили перший Народний Дім у Вильні за гроші, що їх зложили литовські еміґранти в Америці. Те саме робимо і ми Русини, коли стараємо ся помогти краєвим інституціям.

Застановім ся одначе, чи ми маємо інтерес в тім, коли складаємо жертви на краєві цїли? Сьміло можна сказати, що ми маємо інтерес. Поки ми не маємо своїх шкіл в Америці, так довго ми можемо числити на моральну поміч з краю. Коли би з Галичини не приходили нові і то більше просьвічені люди, як до тепер, — то ми в Америці дуже скоро могли би пропасти, бо ми стали би Анґлїйцями. Тому, поки-що, лише сьвіжий наплив руських еміґрантів з краю може нас уратувати.

Коли отже так справа мається, то ми мусимо всїми силами наш рідний край підпомагати. Ті доляри, які ми висилаємо до краю, се не є страчений гріш — се лише позичка, яка нам верне ся з лихвою в иншій формі. Тому Конвенція Р. Н. Союза зробила справді патріотичне діло, коли ухвалила $3000 на „Рідну Школу“. На тім одначе не конець: Видатки „Рідної Школи“ будуть виносити в сїм році 300.000 (триста тисяч!) корон. Їх повинні зложити всї Русини з цілого сьвіта тому, бо в краєвих школах виховують ся патріоти не лише для Галичини, але для Русинів на цілім сьвіті. Ми не маємо змоги закладати своїх шкіл ані на Україні в Росії, ані на Угорщині, хиба виключно в Галичині. А що Галичина — се той одинокий край, де плекаєть ся руське слово, руську науку і культуру — і се підносить наше імя і нашу силу в цілім сьвіті — тому ми повинні прийти з помочию „Рідній Школі“ в Галичині, особливо під теперішний час.

Нашим читачам звісно, що в Галичині ведуть ся саме тепер переговори в справі виборчої реформи до сойму. Поляки боять ся того, бо тоді до сойму може увійти з 50—60 руських послів, а тоді вони приневолять Поляків до заложеня тільки руських шкіл, кілько їх потрібно. Поляки се знають і тому вони хочуть конче довести до того, щоби руські школи попадали, або, щоби руський нарід згодив ся на яку небудь реформу. Ми одначе мусимо рідних братів підпомогти в їх борбі, а то складками на „Рідну Школу“. До тої справи нехай возьмуть ся тепер всї сьвідомі патріоти в Америці, бо хвиля справді поважна. Нехай від тепер загомонить по цілій Америці клич: **„На поміч „Рідній Школї“ в Галичині“.** Особливо в хвили, коли прибув до нас як гість делеґат з Галичини, секретар „Рідної Школи“ п. С. Демидчук, повинні ми позавязувати комітети у всїх місцевостях і зарядити колєкту хочби хата від хати; зібрані гроші належить відослати **сейчас** до Львова на фонд „Рідної Школи“ (тов. Днїстер, кн. вкл. 6800). В той спосіб ми найліпше пошануємо нашого Гостя, коли покажемо ся сьвідомим народом! **Одначе поміч повинна йти сейчас, щоб не було за пізно!** Тому кличемо ще раз: Підпоможім наших братів в старім краю в борбі за народну свободу!

Наш перший руський авіятор.

Тим першим Українцем, що на земли американській відважив ся пустити у воздушні простори, є п. Тарас Вайнер родом з Шельпак, Галичина. Т. Вайнер, ходив до ґімназії у Львові, а прибув до Америки перед девяти роками. Перейшов він тут, як звичайно, усі степені праці, від робітника в майнах до учителя в Канаді, а в кінци прибув тут до Чікаґо і виучив ся лїтати в воздусї. Побачивши перший раз перед пару роками, як лїтають люди в воздусї, постановив він і собі стати авіятором (летуном) (на що згодила ся і його жена), а що його заробок не був великий, то ограничив свої видатки до мінімум: перестав курити, пити, жив як найощаднїйше (притім помагала йому його жінка), поки не зложив округлої тисячки і тогди в протягу одного року приїхав до Чікаґо і вступив до одної авіятичної школи (тут його на парусот долярів натягнули), а відтак перейшов до другої, де в дійсности допняв свого. Пан Т. Вайнер є не тілько добрим авіятором, але також добрим Українцем-патріотом. Помимо того, що Поляки хотїли його взяти між себе і зробити з него польського авіятора, — він не подав ся, а отверто зазначує, що є Русином і хоче ним до смерти остати.

Ідеалом п. Вайнера тепер є купити собі лїтаючу машину (лїтак), а що на разї сам не має на стілько гроша (потрібно найменче $2.000), постараєсь знайти таких людий, котріб йому могли в тім помочи. Пан Вайнер каже, що даючи представленє, то є лїтаючи перед публикою пр. в таких місцевостях, де люди сего не бачили, мігби він сам, або його підприємець, заробляти добрі гроші. Він каже, що дотеперішні піятики на пікнїках можнаб легко заступити представленями на лїтаючій машині — тимбільше, що машиною можна би людий за відповідною оплатою підносити в повітрє і лїтати. З того бувби, пр. на церков або якусь иншу ціль, значний дохід так для одної як і для другої сторони.

Знаючи запал п. Вайнера до свого фаху, його витревалість і докладне знанє своєї річи, не маємо найменчого сумніву, що він здобуде ся в короткім часї на свій власний лїтак і стане побіч визначних летунів американських.

Пан Вайнер запевняє, що лїтанє зовсім не є небезпечне, а противно, если знає ся свою річ, то при належній обережности нема небезпеки більшої, а хиба така, як при їздї автомобілем. Наколи п. Вайнер роздобуде свій власний лїтак, то думає заложити руську авіятичну школу. Він поручає інтеліґентним хлопцям дуже горячо науку „воздухоплавства“ і отсї авіятичні школи:

Chicago, Ill. Lillie School, котра бере $300 за виученє лїтати; Wright School в Dayton, O. (бере за науку $500) і Curtis Hamisport, N. Y. (також $500). Треба знати, що всї ті школи, крім оплати, натягають своїх учеників за кожде ушкодженє машини. Є се не дуже великі оплати але часті.

З усего того, що я сказав про п. Вайнера, видно, що ми Русини не остаємо по заду инших народів. Тож нехай буде честь п. Т. Вайнерови за се, що він перший з американських Українців переломив запори пересуду і показав нашій молодїжи, що і сего поля не належить облогом лишити.— На авіяторів, як і на шоферів до автомобілів, нехай іде тілько інтеліґентна молодїж і то така, котра уміє добре по анґлійськи. — Адреса п. Т. Вайнера: Taras Wayner, Flying Field, Cicero, Ill.

Др. В. І. Сїменович.

Від Редакції: З своєю дописею надіслав нам Др. Сїменович карточку (репродукцію сеї карточки подаємо низше), на якій видно п. Т. Вайнера, як забирає ся до лету, а крім того авіятичтий журнал „Aero and Hydro“, в котрім знатоки хвалять нашого летуна як найлучшого ученика школи Lillie.

Віча в справах просьвітних і шкільних

при співучасти делеґата українських товариств з Галичини п. **Семена Демидчука** відбудуть ся в слїдуючих місцевостях:

12. жовтня (субота) в Shamokin, Pa.
13. жовтня (неділя) в Shenandoah, Pa.
14. жовтня (понед.) в Mt. Carmel, Pa.
15. жовтня (вівторок) в Sayre, Pa.
16. жовтня (середа) в Elmira, N. Y.
18. жовтня (пятн.) в Rochester, N. Y.
20. жовтня (неділя) в Buffalo, N. Y.
24. жовтня (четвер) в Toronto, Ont. Canada.

В инших місцевостях, замешкалих Русинами, відбудуть ся віча пізнїйше, коли п. Демидчук буде вертати з Кадади через Chicago, Pittsburg і т. д. Їх порядок буде оголошений в своїм часї. Патріоти з кождої місцевости зволять заздалегідь приготовити відповідну галю та визначити докладно час (годину) віча, а також постараги ся о численну участь наших людий.

Русини на Евхаристійнім конґресї.

Про участь Русинів в Евхаристійнім конґресї, що відбув ся в Відни на днях 11—15 вересня с. р., пише один з учасників до „Діла" (ч. 213):

Коло 2000 Русинів з Галичини взяло участь в конґресї. Русини замешкали у Відни становили окремий гурт учасників. Між учасниками з Галичини переважали селяни. Було понад 700 селян мущин і коло 300 жінок. Крім сего було до 400 сьвященників, решту становили питомці львівського семинара в числї 60, міщане, студенти і инші.

Найбільша часть була приміщена по школах, а часть мешкала в готелях і приватних комнатах.

У Відни мали Русини окрему секцію. Наради сеї секції відбували ся в руській церкві сьв. Варвари. Проґраму їх скорочено і обмежено до відчитаня кількох рефератів, щоби дати можність учасникам з Галичини оглянути особливости Відня. Мимо дощу під проводом провідників оглянули руські учасники музеї, цісарський „бурґ" з його скарбами, цісарську гробницю, Schoenbrunn, замітнїйші церкви і т. и.. Кождого дня приступало богато до сьв. сповіди і причастия, найбільше в суботу і неділю.

До найсьвітлїйших моментів не лишень для руських але всїх учасників конґресу належить зачислити архиєрейську Службу Божу в церкві „am Hof", відправлену в суботу дня 14 вересня Й. Е. митрополитом в сослуженю обох галицьких Владик і значного числа сьвященників. Сьпівав хор сьвященників і питомців. Кільканайцять тисяч присутних учасників з ріжних націй були одушевлені величавостию обряду і сьпіву.

В суботу 14 вересня о 5.30 по полудни приняв Й. Еміненція кардинал Россум українську депутацію, яка явила ся у него, щоби зложити йому поклін як відпоручникови папи. До депутації належали: Й. Е. митрополит Шептицький і Й. Е. Чехович, епископ-номінат Будка, мітрат Білецький і Туркевич, радник двора Дольницький, о. Токар, о. Волянський, о. Ковч, пані Содомора, о. д р Яремко, студент Будка, селяни Андрій Максимів і Михайло Чайківський з під Львова. В імени депутації промовив Й. Е. митрополит. Кардинал приняв депутацію дуже сердечно. Зворушений передовсїм поклоном учасників селян, які припали йому до ніг, цілуючи його руки і ноги, заявив кардинал на прощанє, що сповістить Й. Сьвятости папі про почуванє любови і привязанє до Апост. Престола і католицької церкви. З русофілів ніхто не взяв участи в депутації.

До сьвітлих моментів належить зачислити похід руського селянського гурту учасників в неділю. В часї походу гурт селян в числї до 700 і гурт руських сьвященників в числї до 400 був оваційно витаний Нїмцями, Французами і иншима учасниками конґресу.

Виборча кампанія.

Ще мабуть нїколи цікавість Американців не була виставлена на таку тяжку пробу, як в сїм році, перед вибором президента Злучених Держав. О президентське крісло борють ся, як відомо, три кандидати: Тафт, Вільсон і Рузвельт. Всї три мають однакові шанси (так бодай здаєть ся деяким людям), всї три продукують ся перед виборцями своїми огнистими промовами і всї три впевняють своїх жав тільки в тій проґрамі, яку вони, кождий з окрема, заступають.

Найбільше розпинають ся за „спасенє" своєї вітчини два „поступовці", Рузвельт і Вільсон. Дотеперішний президент Тафт обідває вправдї деякі загрожені своїми суперниками позиції, але на прилюдних зборах не виходить звичайно з рівноваги, не горожить ся, не обіцяє людям „грушок на вербі", а тільки часами дивуєть ся, що його оба противники в так розмірно короткім часї забули за свої переконаня з давнїйших лїт. Тафт є майже певний, що вийде з виборчої борби побідником, а сю певність опирає на заключеню, що американський нарід має ще за мало часу, щоби забути минувшість Рузвельта і Вільсона. Рузвельтови шкодить немало справа нафтового тросту, котрий мав на його вибори в 1904 р. сипнути грубі гроші, а Вільсонови пхають під очи його таки „History of the American People", у якій він прогрішив ся чимало проти тих людий, яких тепер нібито заступає. Що він там наговорив про европейських іміґрантів, се нашим читачам по части відомо. Тепер винайшли на нещасного автора сеї „Історії американського народу" нову ключку, а именно один уступ, в якім Вільсон назвав еманципацію Муринів актом честилюбивости Лінкольна..

Ну, на тею воно борба, щоби бороти ся, а хто вийде побідником — се вже залежить від волї тих звичайних рядових, котрі підуть до виборчої урни в день 5. падолиста. Що ті вибори пожеруть також мілїони долярів, се властиво не належить до річи, бож кождому відомо, що хто смарує, той їде!...

До Русинів в Syracuse, N. Y.

Дорогі краяни, чесні Русини міста Сиракюз! Вас знає Американська Русь, Вас знає і старий край, наша дорога Вітчина — знає Вас з Вашого доброго серця, з любови до своєї Руси, з Вашого тихого але горячого патріотизму. Ви не кричали на ціле горло по цілій Америці, що єсьте добрими синами і доньками сьвятої нашої поневоленої Руси, але, коли Русь-мама зажадала від американських Русинів помочи, Ви в одну мить скинули 700 кор. (сімсот корон) для бідної Матери, для її шкільних діточок, що стогнуть у польськім ярмі духовім. Ви від уст собі відоймили, а положили свою лепту на сьвятий престол своєї вітчини. Коли Ви не пожалували лакомого і дорогого гроша, то певно не пожалуєте часу і труду і **прийдете на велике віче (meeting) 17. жовтня (octobra) до галі п. Андрея Варіяна Fayete St., вечером о 9-ій годині.** На тім віче розкаже нам п. Демидчук, делеґат зі старого краю, як дуже тїшили ся там шкільні хлопські дїти Вашим дарунком.

КОМІТЕТ.

ДО ВІДОМА
Українцям в Скрентон, Па.

Дня 22. вересня с. р. заложено в нашій місцевости читальню. Отсею дорогою просить ся всїх наших П. Т. Родимців з Скрентон, Па. записуватись в члени сеї читальнї і сходити ся на читальняні сходини, що відбувають ся три рази на тиждень (вівторок, четвер і недїля) в гали п. Івана Лозінського при Mt. Vernon Ave., Scranton, Pa. — Гр. Бомба, секр. читальнї.

На просьвітнім вічу в Allentown, Pa., 22. вересня с. р., на котрім делеґат п. С. Демидчук реферував про „Рідну Школу", зібрано $35.50. — о. Нестор Дмитрів, парох

КВАДРАТОВІ МЕТРИ НА УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОД У ЛЬВОВІ.

Братство сьв. Володимира Вел. в Реймі, Па. закупило 5 метрів. (Квоту $5.00 надіслав п. Й. Ялечко). За сї гроші вислано Хв. Братству посьвідки ч. 12057—12061.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА" В ГАЛИЧИНЇ.

Пп. Захар Курочка і Олекса Олійник, члени Тов. „Запорожська Січ" в **Авбурн, Н. Й.**, від. Р. Н. С. 283, зібрали сї жертви: Тов. „Зап. Січ" в Обурн, Н. Й. $3.65; З. Курочка $1.50; по 1 дол.: І. Тиханич і В. Личаківський; І. Мирущький 75 цнт.; по 50 цнт.: І. Король, І. Мазур, І. Гомонецький, І. Савран, І. Сливка, Н. Орищин, С. Маленький, О. Олійник, К. Вінґловська, Влянь, В. Копчак, Г. Смолик, В. Халактіян, Д. Наміснюк, П. Шевчук, С. Жилич, А. Коваль, Василик, М. Ґловацький, М. Луців, А. Колодій, Ф. Ворожбит, П. Юськів, З. Пилипчак, М. Савчак, С. Журанський, П. Цовка, М. Полянський, Т. Дичко, С. Мельник, П. Воробець і М. Дороговський; О. Мирчка 30 цнт.; по 25-цнт.: А. Сивак, І. Юрдика, О. Баран, В. Чорній, П. Зобків, Т. Шкапляк, В. Нусь, Олексій, Демчук, А. Солянська, Т. Гловацька, Н. Савран, Д. Полянський, І. Наміснюк, І. Тарбай, І. Король, А. Солянська, А. Вінґловська, В. Стецко, М. Руда, А. Хомуляк, А. Браницка, К. Микиш, С. Канжевська, Д. Тиханич, І. Смолик, І. Копчак, І. Юрчак, І. Лея, С. Ворожбит, І. Караїн, І. Цікевич, І. Вовчак, А. Полянський, Ю. Процїв, А. Орищин, Ю. Смолик, М. Хрибий, А. Мокриска, І. Ворожбит, Г. Грубий, К. Пиндус, А. Скира, І. Дороговський, В. Смолик, Міронська, Ф. Мерушко, Ю. Горбаль, Ю. Побіжайко, Н. Олїйник, І. Дашівський, І. Наміснюк, І. Зазуля, Б. Пиріг, Денега і П. Іваніцкий; по 20-цнт.: В. Саварин і К Базяк; по 15 цнт.: П. Пашняк, Г. Багаш, Д. Рипчак і А. Патренко; по 10 цнт.: І. Рибчак і М. Малиса; С. Гуль 5 цнт. — Разом $40.00

Оголошено в ч. 40-ім „Свободи" $84.05

Загальна квота $124.05

AMBRIDGE, PA.

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

на дохід руської гр. кат. церкви

відбуде ся в Ambridge, Pa.

12. октобра 1912

В РУСЬКІЙ ГАЛЇ BRYDEN ROAD

МУЗИКА ЦИГАНСЬКА.

Початок о 4 годині.

Повідомлене.

В суботу, дня 12-го жовтня (октобра) 1912 р.

::—::—:: відбуде ся ::—::—::

в салї **Mercantile Hall**, 849 N. Franklin Str., **Philadelphia, Pa.**

КОНЦЕРТ і БАЛЬ

малоруської капелї з Росії відомого діриґента Серґієва.

На концерті сьпівати ся будуть найкрасші українські пісні в супроводі віденської орхестри. На той концерт запрошуєть ся всїх Русинів Українців, бо на нім можна буде почути свої рідні, українські сьпіви, виконані гармонійно і бездоганно своєю малоруською капелею. Просимо о ласкаву участь.

Початок о годині 7-ій вечер.

З поважанєм

С. СЕРҐІЄВ.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Аматорський Кружок в Форд Сіти, Па. відограє

в суботу, 19. жовтня (октобра) с. р.

в Словенській Галї при 6 ій улиці, Ford City, Pa.

гарну українську оперу І. Котляревського п. з.

НАТАЛКА ПОЛТАВКА.

Особи:

Наталка, укр. дівчина	Анна Бек
Терпилиха, її мати	Кат. Чешановська
Петро, любовник Наталки	Анд. Біблий
Микола, свояк Терпилихи	М. Зошак
Тетерваковський, возьний, жених Наталки	М. Дунець
Макогоненко, сїльський виборний	М. Зелений

Початок о год. 7-ій вечер.

По представленю відбуде ся

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ,

на котрім будуть сьвіжі перекуски і добрі напої. О всякі вигоди для шан. Гостий постараєть ся уже заздалегідь парафіяльний Комітет.

РОДИМЦЇ! Прибудьте численно на наше представлене, бо воно є дуже гарне і поучаюче. Виставляеть ся його перший раз в нашій місцевости. Аматори дібрані і добре вишколені. Красні сьпіви і знаменита орхестра. Весь дохід призначений на місцеву руську сьвятиню. Хто прибуде, не пожалує свого труду, бо добре забавить ся і розвеселить ся. Приходіть усї в близших і дальших плейзів!

КОМІТЕТ.

ПОЗІР! УКРАЇНЦЇ! ПОЗІР!

Заходом Товариства „Українські Козаки" в Бруклинї відограєсь по раз І-ий в Америцї

в суботу 12 жовтня (октобра) с. р.

в Lithuanian Hall 101-103 Grand St., Brooklyn, N. Y.

ТЕАТРАЛЬНЕ ПРЕДСТАВЛЕНЄ

„АМЕРИКАНЕЦЬ"

веселий образ з житя народу зі сьпівами в 3-х дїях.

Написав Мстислав Рус.

Режісер: С. Венко. Оркестра: П. Г. Смолинського

Початок точно о год. 7.30 вечером.

Ціни місць: Крісла І-рядні 75 цт.; ІІ-рядні 50 цт.; ІІІ рядні 35 цт.; IV-рядні 25 цт.

По представленю Баль.

Увага: Ню-Йорчанам брати феру на Houston Street, а відтак один бльок до гори під висше наведену адресу.

Русини чи Американції?

„Русини чи Американції?" — Таке питанє повинні задати собі Русини-Українції, живучі на земли Вашінґтона, застановити ся над ним добре, і після відповіди на него, вести свою політику.

Що се за питанє: „Русини чи Американції?" Се значить: Чи Русини живучі в Америції, котрі не мають наміру вертати ся до родинного краю, зістануть завсїгди Русинами в Америції, чи з часом з'американізують ся?

На се питанє можливі дві відповіди. Єсли ми оставимо ся тут на завсїгди, і задержимось в своїй національній сьвідомости, тодї ми повинні мати на увазї наші льокальні потреби, як: школи, народні доми, торговлю, промисл, взагалї свої питомі орґанізації; колиж одначе прийдемо до заключеня, що всяке протидїланє американізованю наших іміґрантів буде лиш стратою енерґії, і нїчо не запобіжить сему, щоби вже в другім або третім поколїню нас в Америції не стало, (взявши ще під увагу можливе замкненє іміґрації) — так тодї розумнїйше булоб з нашої сторони, всяку народню працю складати в офіру рідному краєви.

Ми не повинні піддати ся американізованю!

Наша народня амбіція, сьвідомість нашої великости, наша історія і наша лїтература — не позволять нам виречи ся своїх народних ідеалів і змагань! Наколи ми пригадаємо собі напади на наш край монґольських, половецьких, татарських та турецьких орд; наколи ми уявимо собі пятьвікову боротьбу з нахабною польонїзацією, і двовікову боротьбу з хитрою москалїзацією; наколи візьмемо під увагу любов нашого народу до всього, що своє, рідне: до своїх релїґійних обрядів, до своїх відвічних звичаїв, до своєї піснї, — тодї наше серце краялоб ся з жалю, єслиб ми віддали сей великий гурт нашого народа, проживаючого в Америції, на поталу американїзації. Єще возьмім під увагу і се, що тут маємо вільність особисту, вільність преси, вільність слова, закон боронячий власність індивідуальну — то чомуж ми малиби виречи ся своєї нації і стати Американцями?

Сумна конечність...

Тепер возьмім під увагу сю річ так, як вона в дїйсности представляє ся. Наш іміґрант, прибувши до Америки, в першій хвили стараєсь пізнати хоть трохи анґлїйський язик, і зараз робить ся з Михайла „Майк", з Івана „Джан" і т. д. А чому він так робить? — бо його приневолюють до сего обставини; бо йому тяжко дістати працю, єсли він зове ся „Іван Ковалїв", а за се дістане роботу скорше, коли назве ся „Джан Сміт". Дїти тутешних родичів-іміґрантів говорять тільки по анґлїйськи, хотяй їх батьки сеї мови не знають.

Пишучий сї рядки знає около 50 молодих людий, роджених в Америції, з котрих тільки одна особа може добре говорити, читати і писати по нашому, а решта всьо на пів з'американїзоване; значить ся, вже в першім поколїню зістало ся лише 2% сьвідомих членів нашого народу. На підставі того можна сказати, що в третім поколїню, хотяйби навіть іміґрація не була заперта, перших Русинів-іміґрантів не стане, а на їх місци будуть тільки Американції, живучі духом і звичаями американськими.

„Добре!—скаже дехто—але се спричинили трудні обставини наших перших іміґрантів; їх не було так богато, як тепер: вони не мали своїх рідних шкіл, своїх так сильних орґанізацій як тепер, ну і мусїли піддати ся з'американїзованю, а коли ми з'орґанїзуємо порядну школу, тодї вже певно захистимо себе від американїзації."

Дуже красно, але в першій мірі, чи можемо ми мріти колинебудь про се, щоб ривалїзувати урядженем своєї рідної школи зі школою публичною, американською? Чи можемо ми дати в своїй школї нашому ученикови то всьо, що дає школа удержувана правительством?... „Нї! — скаже неодин — нехай наші дїти учать ся в публичних школах всяких потрібних їм до житя предметів, а в своїй школї лише своєї рідної мови." І так можливо, і так переважно тепер практикує ся, але се так, якби в галицькій народній школї учились дїти язика нїмецького надобовязково, і так тим язиком будуть володїти, а вже про народні почуваня, то нема що й говорити, позаяк дитина, вихована в американській шовіністичній школї, де вона що дня цїлує американський прапор та сьпіває з запалом „My country". — нїколи не буде в силї відчути, хто то є її рідний нарід. Тут треба ще взяти під увагу обставини, в яких працює батько сеї дитини, той батько, котрого переважно ніч виганяє до праці і ніч приганяє з праці, і котрий здебільшого сам не знає, хто він є і чого він повинен бажати, а тілько його народність держить ся в него разом з його мовою, з його вірою та з його споминами про свій рідний край. Коли над тим всїм подумаємо, то мусимо признати, що дитина, вихована в американській школї, буде вже тільки „трохи Русин", а в третім поколїню — чистїсїнький „Yankee."

В такім случаю нас може захистити від американїзації лише правдива руська школа, уладжена на стрій американських шкіл публичних. При закладуваню таких руських шкіл насувають ся великі трудности, не кажу вже матеріяльні, але педаґоґічні. В першій мірі мусїлоб ся постарати о цїлий ряд підручників для тутешної школи, з приноровленєм до тутешних обставин та правил. Нашій дитинї тяжко учити ся з нашого краєвого „букваря", бо вона не знає, що се таке наше село, не може собі уявити, що се таке наша „стріха", і богато инших подробиць, котрі лише спиняють працю та закручують голову дитинї з тутешними понятями, а що вже до старших учеників, то їм цїлком нетребаб було учити ся історії „Дому Габсбурґів", „Боже буди покровитель", „Істсрії Польщі" і много, много инших предметів, яких учать в Галичинї, а натомість мусїлоб ся пристосувати науку до тутешних понять, вимогів і звичаїв. Одним словом: праця дуже велика і тяжка, а який хосен? Хосен такий, що американїзації нашого народа і так не відверне ся, а хиба тільки відтягне ся на кількадесять лїт пізнїйше; консеквентно, цїла наша енерґія і всьой матеріял підуть марно!... Колиб однак усю ту працю, а головно гроші, жертвувало ся рідному краєви, де до того всього є відповідна підстава, то там воно принеслоби бажану користь.

Ми возьмім під увагу народи, котрі стоять о много висше від нас, прим. Голяндців, Ірляндців, Французів та Нїмців, з котрих вербувалась перша іміґрація до Нової Анґлії — де вони суть? Суть лише записки, що з відтам були перші іміґранти, а з тих власне іміґрантів витворив ся з часом великий та могучий нарід, нація американська, хоть з анґлїйським язиком. А возьмім за примір Жидів. Той нещасний нарід, виганяний перед віками із свого рідного краю, мордований тисячами за свою релїґію і за свою націю підчас інквізиції іспанської, підчас повстань козацьких на Українї, а в послїдних часах в варварській Росії; той нарід, котрий через тисячу лїт скитав ся поміж чужі, часто й ворожі собі нації і підчас того не загубив своєї національної відрубности — тут сей нарід американїзує ся наче на замовленє... Жид, приїзджаючий до Америки, в першій хвили обтинає самохотно ті самі пейси, через котрі втїкав з Росії, скидає добровільно свій довгий халат, а за рік після того він вже кличе гордо: „Ех бин амерікан!" В другім поколїню жид вже стає ся чистим американцем; він забуває свої звичаї і обичаї, свій язик а про релїґію мало що дбає. Чому? Бо до сего кроку приневолюють його обставини і інтереси житя.

Отже дитиньством булоб з нашої сторони говорити, що ми будемо завсїгди Русинами-Українцями в Америції. Се неможливість, і длятого мусимо собі сказати правду, що за лїт припустїм 50, нас в Америції не буде! (Взявши єще під увагу антаґонїзм Американців до „форенерів", і можливе замкненє іміґрації).

Длятого розумно булоб, щоб з всякими патріотичними кличами звертати ся тільки до рідного краю, і кождий гріш призначений на патріотичну цїль, слати тільки там, де він принесе правдиву користь. Правда, менї може дехто закинути: „Де єсть запевненє що там в краю всяка народна праця принесе добрий хосен? Єсли вигинули такі великі народи як Фенїкійці, Вавилонці, Римляни і инші, чому і нас така судьба не може спіткати?" Якаб не була наша будучність, я все таки кажу, що там, де ми маємо свою рідну землю, зрошену кровю наших прадїдів; де кувалась віками наша історія; де ми живемо своїм рідним житєм, а не фікційним, як в Америції, — там наше найпевнїйше пристановище і туди ми повинні звернути всї наші гадки і всю нашу народну роботу.

А може я задивляюсь на сю річ трохи односторонно, так добре булоб, щоби дехто з читачів заняв голос в тїй справі та висказав свою власну гадку.

Володимир Малїєвич.

Нарікання на вітер, що віє.

Так звана „робітничо-поступова" преса виступає в ряда-годи з такими скаргами:

„Єсли у деякій місцевости, замешкалій Русинами, трафить ся кілька сьвідомійших одиниць, котрі хотїлиб щось доброго зробити і в тій цїли основують товариства та читальнї, то сейчас з'являють ся сьвященики і старають ся шкодити в кождім зачатім дїлї. Нарід усуваєть ся від товариств та читалень, основаних сьвітськими людьми, в обаві перед сьвящениками, а і самі проводирі, упереджені до сьвящеників, опускають руки і лишають розпочату роботу. Лучають ся вправдї одиниці, котрі посьвячують свої сили, аби двигнути невіжих з темноти, але таких одиниць замало і їх вплив за слабий, а не маючи нї звідки попертя, гинуть неначе в морю крапля води".

Нарікання сї суть невмістні.

Факт, що сьвященики роблять конкуренцію проводирам сьвітським в ширеню просьвіти, і що побіда зістає по сторонї сьвящеників, доказує лишень те, що побіджені не доросли єще до верховодства над народом.

Америка, се край конкуренцій; на кождім поли, у кождім крузї дїланя, бачимо борбу о першеньство. Нїчого проте дивуватись, що і на поли просьвітнім ся борба істнує.

У відносинах промислово-торговельних, єсли купець купцеви зачне робити конкуренцію, то оба конкуренти не опускають рук і не знеохочують ся, але в переконаню, що кождий має вільний круг дїланя, посьвячують ся з великим накладом праці даній справі, а побідником виходить той, котрий, закасавши рукави, бересь з більшим запалом до своєї задачі і стараєть ся даний товар улїпшити і випродуковати в найбільшу користь суспільности.

У ширеню просьвіти можна приноровити сю саму методу.

Наколи сьвітський чоловік береть ся до основуваня товариств, читалень і взагалї хоче робити просьвітну роботу помежи нашою суспільністю, то мусить передовсїм уміти то робити, як рівнож розуміти, що таке саме право до подібної дїяльности має кождий сьвященик і заборонити йому сего нїхто не може.

Дїяльність сьвященика на поли просьвітно-народнім не перешкаджає в роботі на тім самім поли людям сьвітським. Чи сьвященик чи сьвітский чоловік, єсли возьмесь до научаня неграмотних письма, то вислїд буде однаковий, значить: неграмотного навчить читати. Конкуренційна борба, ведена з ненавистю і злобою о монополь над першеньством, кому належить ширити просьвіту: сьвященикам чи людям сьвітським, не доведе до нїчого, бо ненавистю, о скілько малисьмо змогу переконатись, нїчого доброго ще не зробило ся.

Нам треба боротись, не зважаючи одні на других, иншим оружем, а се самопожертвованем даній справі і незнеохочуватись до раз розпочатого дїла. Ухилюванє від просьвітної роботи лише через те, що і сьвященики беруть ся до того самого дїла, єсть найлїпшим доказом слабости проводирів, що брак їм енерґії і кваліфікацій до того, що ся підняли перепровадити.

Чоловік з малими відомостями знаня, котрого спосіб думаня єсть лише до певних точок ограничений, хоче, щоби його всї слухали і всї йому повинували ся. Коли такого чоловіка стріне заслужена критика, тодї він кидаєсь мов біщений, і виливає свою злість, на когоб не попало, замість застановити ся та поправити зроблені ним сьвідомо або несьвідомо ошибки.

Не сьвященики і їх дїяльність стоїть нам на перешкодї, але наша байдужність і зражуваня вразї неповодженя в начатому нами дїлї. Тому отже не тратьмо часу на непотрібні нарікання і мнимі перепони зі сторони сьвящеників, але закасавши рукави робім своє, а сьвященики своє; по якімсь часї прийдемо до одної спільної мети. Для всїх нас роботи на ниві просьвітно-народній доволї!

Замість скарг та нарікань працюймо щиро, не оглядаючись на других, а кожда чесна просьвітно-народна робота видасть добрі і здорові овочі в користь нашого поневоленого українського народа.

Ю. Павчак.

Книжки

котрі можна дістати в друкарні „Свободи":

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники організують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	15
Еміґрант	15
Журавлі	10
Жите, зарібки, організації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів	15
Оповідане про Алі Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповідання про заздрих богів	10
Про нутро землі	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релігійні вірована	20
Русько-англійський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жие	15
Унія в Америці	20
Які то є люди на земли, з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Молитвенники і книжки богослужебні та релігійні.

Звичайна оправа.

Зборник	1.90
Зборничок	1.30
Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хліб душі	60
Хліб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Ізборник Церковний, малий	70
Ізборник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицкий	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Душі	80
Зборничок	55
Збірник найкрасших пісень церк.	10
Ангельський хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. I.	25
Ангельський хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хліб Душі	1.80
Хліб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими букв.	1.80

Друки.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Поминак за померших	10
Папір листовий з вінєтами, оден	2

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПОЗІР! ПОЗІР!

усї тї, що змінюють свої адреси.

Експедиція нашої часописи просить усїх тих Вп. Родимців, читачів нашої часописи, які змінюють місце свого побуту чи помешканя, повідомлювати про се адміністрацію „Свободи" після поданого понизше взірця:

Член відділу Р. Н. Союза ч.... ....

Імя і назвиско моє звучить ....

....

Моя стара адреса звучить ....

....

Прошу посилати „Свободу" на нову адресу, яка звучить ....

....

SVOBODA
83 Grand Str., Jersey City, N. J.

ЦІНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДІ".

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жаданє листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно один раз в рубриці „Рух в Відділах Р. Н. Союза".

ОГОЛОШЕНЯ ТЕАТРАЛЬНИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ І БАЛЇВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центів від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і иньші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошене адреси 25 центів.

2) Належитість за всяке оголошене мусить бути прислана з гори та в цїлости. В противнім разї оголошене безуслівно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками

3) Кожде оголошене мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає ніякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тїй фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошене несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всїх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошене, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дїйсно вможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошене.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній стороні почеру.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає ніяких поквітовань.

ВИКАЗ УСЇХ ДО 28-го ВЕРЕСНЯ С. Р. ПРИЗБИРАНИХ ЖЕРТВ НА РУСЬКО-УКРАЇНСЬКУ БУРСУ В СЯНОЦЇ.

Ялечко Йосиф $15.75; о. Д. Хомяк $5.00; д. Угорчак Михайло $3.00. По $2.00 зложили дд: Бунґа Ів. (мол.), Зазворський Василь, Ґарбинський Мирон, о. Ковалицький Віктор і о. Василишин Іван (сьвящ. рим.-кат.); по $1.00 зложили: о. Др. К. Єрми, Пошивак Юрко, Жилка Еміль, Ґарбинський Петро, Гришко Василь, Ґлова Іван, Ваверчак Николай, Виклич Стефан, Вадяк Йосиф, Сивик Василь, Кульчицький Ґут Теодор, Бунґа Іван (з Butler), Милянич Іван, Завойський Іван, о. Петровський Вол., Лазорчик Іван, о. Струтинський Николай, Городецький Роман, Скробала Андрій, о. Балог Вал., Капітула Дмитро, о. Понятишин Петро, Левчик Василь, Сисак Стефан, о. Боярчук Йосиф, Цимбала Яким, Митренко Семен, . о. Орун Захар, Масляк Іван, Середницький Павло, Лещишин Іван, Каськів Теодозій, Горбаль Алексій, Беля Михайло, Цурковський Антін, Ядловський Семен, Шаршонь Алексій, Грицковяк Іван, Мотало Петро, Тригук Ілько, Др. Копистянський Іван, Гриньків Онуфрій, Сгеткевич Осип, о. Балог Вал. (другий раз), Ваверчак Николай (другий раз), Гнат Михайло, Ковалевич Григорій, Пошивак Петро, Михневич Андрій, Кравець Юрко, Ваверчак Іван, Савка Андрій, Ґлова Іван (другий раз), Шаршонь Алексій (другий раз), Голубінка Василь, Коцур Гриць, Зазворський Михайло і Літовчак Никола; по 50 цнт.: Джмелик Микита, Марущак Андрій, Пасуляк Гаврило, Ялечко Іван, Голубінка Василь, Павелко Михайло, Поступак Конст., Семенюк Матвій, Білянський Михайло, Бусель Прокіп, Романчак Адам, Каськів Володимир, Ґела Андрій, Когутанич Стефан, Артимович Іван, о. Данилович Мирон, Зятик Михайло, Моніта Леон, Вайда Йосиф, Гвоздик Евген, Моранець Ілько, Андрець Михайло, Почабський Николай, Каськів Володимир (другий раз), Орловський Йосиф, Ковалик Василь, Мандзин Николай, Слободзян Гаврил, Валях Панько, Пастернак Семен, Шипула Волод., Пелех Семен, Цепко Алексій, Лущишин Василь і Горбаль Алексій (другий раз); Фрич Демко 70 цнт.; по 25 цнт.: Ґеферт Андрій, Шайна Стефан, Ґлушко Дмитро, Індзік Іван, Підкалицький Йосиф, Лучка Мартин, Клим Антін, Макар Василь, Бунґа Іван (мол.), Терлецький Михайло, Бунґа Федор, Білас Василь, Керна Йосиф, Сенько Григорій, Бача Антін, Шаланкевич Стах, Червеняк Андрій, Білас Василь, Зис Стефан, Оріховський Антін, Муха Федор, Яблонський Михайло, Станько Іван, Клюк Ілько, Волошин Казимір, Ящишак Адам, Сопчишак Іван, Глива Теодор, Курко Онуфрій, Мінік Марія, Сенчишин Василь, Валко Іван, Зелінка Теодор, Квасин Михайло, Воргач Іван, Білик Марія, Сенчина Йосиф, Вислоцький Семен, Яблонський Михайло, Собчишин Іван, Кінь Стефан, Овад Андрій, Роман Стефан, Кріль Алексій, Когут Павло, Кочкодан Василь і Двуліт Николай; Хоцінський Дмитро 35 цнт.; Терлецький Ілько і Устіяновський Андрій по 20 цнт.; Качур Федор 15 цнт.; по 10 цнт. дали: Корнас Василь, Майор Йосиф, Фенцишин Федор, Макар Дмитро, Корнас Василь, Салапата Тимко, Желінський Михайло, Тхоровський Михайло і Ґлушко Дмитро.

В протягу двох літ вплинуло на мої руки $123.00 (стодвайцять три долярів). З тої суми свого часу вислано на руки Всч. о. Ал. Виковича, пароха села Ольховець, 300 корон ($61.50). (Диви посьвідчене в дописи з Сянока в „Свободі" ч. 42 з 1911 року).

Дня 28 го вересня с. р. вислав я знов на руки о. Ал. Виковича 300 корон ($61.50) — разом вислано 600 корон або $123.00.

Для провіреня послїдної посилки засилаю Хвальній Редакції „Свободи" квіт (ч. 305281) виставлений п. John-ом W. McGrath-ом, аґентом посилки гроший з Houtzdale, Pa.

Ramey, Pa. 30-го вересня 1912.

Йосиф Ялечко,
Box 156, Ramey, Pa.

ПОКЛИК!
ПОМОЖІТЬ ЗДОБУТИ ЛЬВІВ!

Закупіть від себе 1 квадратовий метер землї під город для українського народу у Львові. Перешліть на сю цїль один доляр на адресу: Ukrainischer Turnverein Sokil-Batjko, Lemberg, Ruskagasse 20, Europa, Austria. Нехай поможе кождий, хто се читає. Лише один метер, лише один доляр, лише один раз в житю, але всї, але всї!

Видремо Полякам Львів!

Головний Уряд „Р. Н. Союза".

Духовний Отець:
о. Дмитро Хомяк, Simpson, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Білик, Chicago, Ill.

Місто-предсідатель:
Василь Сувак, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шарпшнь, 525 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Стефан Милянович, Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак, Perth Amboy, N. J.
Володимир Каськів, Ansonia, Conn.
Дмитро Мотало, Chicago, Ill.
о. Марон Данилович, Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак, McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи":
Осип Стеткевич, 83 Grand Str., Jersey City N. J.

Завідатель „Свободи":
Андрій Савка, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі), Jersey City, N. J.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 2456 КВІТ $1000.00
на тисяч долярів, котрі п. Катерина Паславська отримала як посмертну запомогу по мужу Матвію з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Балтімор, Мд. 26. вересня 1912.
Катерина Паславська.
Сьвідки:
Віліям Фіялковський,
Іван Валеґа.
Від місцевого Уряду Руськ. Народного Союза в Америці. Від. 81.
Володимир Жарка предс.,
Алекс. Шандровський секр.

Ч. 2457 КВІТ $1000.00
на тисяч долярів, котрі п. Марія Колесар отримала як посмертну запомогу по мужу Івані з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Своєрс, Па. 27-го вересня 1912.
Марія Колесар.
Сьвідки:
Яків Квачан,
Николай Цебрик.
Від місцевого Уряду Руськ. Народного Союза в Америці. Від. 197.
М. Господар предс.,
Ник. Іваніцький секр.

Ч. 2460 КВІТ $1000.00
на тисяч долярів, котрі п. Марґарета Ґарко отримала як посмертну запомогу по мужу Стефані з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Пітсбурґ, Па. 27-го вересня 1912.
Марґарета Ґарко.
Сьвідки:
Михайло Ґарко,
Н. Войтович.
Від місцевого Уряду Руськ. Народного Союза в Америці. Від. 53.
Н. Войтович предс.,
Теодор Дзябяк секр.

Ч. 2461 КВІТ $800.00
на вісімсот долярів, котрі п. Розалія Старух отримала як посмертну запомогу по мужу Леоні з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Перт Амбой, Н. Дж. 25-го вересня 1912.
Розалія Старух.
Сьвідки:
Михайло Жилка,
Іван Старух.
Від місцевого Уряду Руськ. Народного Союза в Америці. Від. 104.
Ник. Ваверчак предс.,
К. Шкурат секр.

Ч. 2462 КВІТ $200.00
на двіста долярів, котрі місцевий уряд отримав як похоронні кошти по Леоні Старух з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Перт Амбой, Н. Дж. 25-го вересня 1912.
Ник. Ваверчак.
Сьвідки:
Михайло Жилка,
Іван Старух.
Від місцевого Уряду Руськ. Народного Союза в Америці. Від. 104.
Ник. Ваверчак предс.,
К. Шкурат секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ОРМРОД, ПА. Бр. сьв. Николая, від. 124, подає до відома, що на річнім мітінґу дня 14-го вересня с. р. вобрано слідуючих нових урядників: Конст. Радь, предс.; А. Сех, заступн. предс.; А. Крупа, кас.; Ф. Васир, заст. кас.; Ів. Олійник, секр.; Гр. Патрайко, заст. секр.; контр. Комісія: Ст. Бабяк і Т. Бруцяк; П. Горбовий, доз. хорих; Ю. Цап, госп. і дверник.

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. сьв. Ів. Хрестителя, від. 96, повідомляє всіх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 27-го жовтня с. р., о 2-ій год. попол. На тім мітінґу вибирати ся буде новий уряд і принимати ся нових членів без вступного. Кождий довгуючий член має вирівнати всї свої залеглости. Хто на тім мітінґу не явить ся, заплатить 1 дол. кари, а урядник 2 дол. — В. Котула, предс.; П. Лепак, кас.; Вас. Коропей, секр.

НЮБУРҐ, Н. Й. Бр. сьв. Николая, від. 176, повідомляє всіх своїх членів, що дня 20-го жовтня (октобра) с. р. о год. 3.30 пополудни, відбуде ся в галі під польським костелом, на Ренкар Аве., братський мітінґ, на котрім має явити ся кождий член під загрозою кари 25 цнт., а урядник 50 цнт. Довгуючі члени мають вирівнати всї свої залеглости, бо в противнім разі зістануть виключені з Брацтва і з Р. Н. Союза. — Д. Когут, предс.; М. Бережняк, кас.; Мих. Яблонський, секр.

ЕЛІЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ. Тов. „Запорожська Січ", від. 234, подає до відома всім своїм місцевим і позамісцевим членам, що трakвартальний мітінґ відбуде ся 19 го жовтня с. р. На тім мітінґу мусить явити ся кождий член, бо є богато важних справ до полагодженя. Неявивший ся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. Мітінґ розпічне ся о 7-ій год. вечером в гали Яцка Цюрчака, 152 Ровнорк Стр. — П. Нерода, предс.; І. Ґенеґа, кас.; М. Ґалінович, секр.

ВІЛІНҐ, В. ВА. Бр. сьв. Ів. Хрестителя, від. 56, буде мати 13-го жовтня с. р. трикварта льний мітінґ. Взиває ся всіх місцевих і позамісцевих членів, щоби прибули на сей мітінґ, бо суть важні справи до полагодженя. Буде принимати ся нових членів до Братства за вступне 1 дол., а до Р. Н. Союза після статута. Неявивший ся член буде караний 25 цнт., а урядник 50 цнт. — М. Пуцило, предс.; П. Рудзїнський, кас.; С. Ґрушкевич, секретар.

ІЛІНОР, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 31, повідомляє всіх своїх членів, що дня 13-го жовтня (октобра) с. р. відбуде ся мітінґ, на котрім буде вибирати ся новий уряд. Неявивший ся член заплатить кару 2 доляри. — Мих. Ковальчик, секр.

САВТ ФОРК, ПА. Бр. Успенія Пр. Богородиці, від. 189, взиває всіх своїх членів на мітінґ, який відбуде ся 27-го жовтня (октобра) с. р. Хто має які довги, мусить їх на тім мітінґу вирівнати.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Тов. Руський Молодечий Клюб Поступовий, від. 70, взиває всіх своїх членів на місячний мітінґ, що відбуде ся в вівторок, дня 15-го жовтня (октобра) с. р. До полагодженя дуже важні справи; буде відбирати ся розмет по бл. п. М. Клянцку. Хто з довгуючих членів не вирівнає своїх належитостий на тім мітінґу, зістане виключений з Клюбу і з Р. Н. Союза. — М. Бережняк, предс.; В. Костецький, кас.; Т. Пацала, секр., 56 Sussex Str., Jersey City, N. J.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Товариство „Просьвіта", від. 204, повідомляє всіх своїх членів, що надзвичайний мітінґ сего Товариства відбуде ся в суботу, дня 12-го жовтня 1912 р., о годині 7-ій вечером, під числом 12 E. 8th Str. (St. Mark's Place), New York, N. Y. Просимо на сей мітінґ конечно явити ся, позаяк дуже важні справи суть до полагодженя. Рівнож просимо взяти з собою товариську відзнаку, бо ухвалено взяти участь в комплєті на той самий день в представленю і бали. — Комітет.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сош. сьв. Духа, від. 237, повідомляє всїх своїх членів, що дня 13-го жовтня с. р. відбуде ся трикварта льний мітінґ, на котрім контрольна Комісія має скoнтролювати книжки і касу. Довгуючі члени мають зложити всї свої залеглости. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. кари. Початок точно о год. 2-ій попол. — Петро Пазів, предс.; Іван Сальо, кас.; І. Тимань, фін. секр.

КОТСВІЛ, ПА. Бр. Сош. сьв. Духа, від. 248, повідомляє всіх своїх членів, що найблизший мітінґ відбуде ся дня 13-го жовтня с. р. На тім мітінґу має явити ся кождий член, як місцевий так і позамісцевий, бо є важні справи до полагодженя, як пр. вибір нового уряду і инші. Кождий довгуючий член має вирівнати свої належитости, бо в противнім разі буде вичеркнений з Братства і з Р. Н. Союза. Мітінґ відбуде ся по Службі Божій, на галї у В. Воловнїка, 104 Бекер Стр. Член, котрий не явить ся на час, буде караний 1.00 дол., а урядник 2.00 доляри. — Павло Псуй, секретар.

ДЖАМАЙКА, Н. Й. Бр. сьв. Юрія, від. 160, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінґ відбуде ся в неділю, дня 13 го жовтня (октобра) с. р. в галї Домбека, Rackaway Rd., Jamaica, N. Y. На той мітінґ мусить кождий член явити ся о год. 4-ій пополудни, бо суть важні справи до полагодженя. Наш делеґат буде складати справозданє з послідної Конвенції Р. Н. Союза. Звертає ся увагу довгуючим членам, щоби вирівнали свої довги, бо в противнім разі зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Союза. Нових членів буде ся принимати після статута. — Я. Претика, предс.; Ст. Самборський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зоря", від. 69, подає до відома всім своїм членам, що річний мітінґ і вибір нового уряду відбуде ся дня 12-го с. м. в гали під числом 257—263 E. Houston Str., New York City. Котрий член не прибуде на сей мітінґ, буде караний 50 цнт., а урядник $1.00. — Іван Бобецький, секретар.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Тисьменица", від. 144, повідомляє всїх своїх членів, що трикварта льний мітінґ відбуде ся дня 13-го жовтня (октобра) с. р., то є в неділю по вечірни, о 6-ій годині вечером. Просить ся прибути точно на означений час. Буде справозданє касове і инші справи. Котрий член на сей мітінґ не явить ся, а не подасть причини неявленя до уряду, заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. Нових членів принимати ся буде до нашого Товариства на сім мітінґу без вступу, а до Р. Н. Союза після статута. — А. Ленський, предс.; К. Подлуський, кас.; Адам Зубрицький, орґанізатор і секр., 305 E. 3rd Str., New York, N. Y.